Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 145 (20. 113) • 1988 йил 25 июнь • шанба • Баҳоси 3 тийин.

Ярим йиллик план бажарилди

Москва районидаги «Октябрь 60 йиллиги» колхози паррандабоқарлари XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига муносиб совға тайёрладилар. Улар пландаги 103 минг дона ўрнига 115 минг дона сара тухум топшириб, ярим йиллик топшириқни ортиғи билан бажардилар.

Ф. ОТАЖОНОВ.
Андижон области.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросида

23 июнь куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг мажлиси бўлди. Мажлисда республика аҳолисига медицина хизмати кўрсатишнинг аҳволи ва уни яхшилашга доир кечиктириб бўлмайдиган чоралар тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Баъзи ижобий силжишларга қарамай, республикада касаллик, айниқса болалар ўртасидаги касаллик даражаси ҳамон юқори бўлиб қолаётганлиги, онкология, сил касалликлари ва бир қанча юқумли касалликларнинг кўпайиши тўхтамаётганлиги қайд этиб ўтилди.

Медицина муассасаларида тартиб-қоидаларнинг кўпдан-кўп бузилишига йўл қўйилмоқда. Масалан, дорихоналар тармоғида (Ўзбекистон дорихоналар бош бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Ш. О. Соатов) гўё дори-дармонларнинг ишлатиш муддати ўтиб кетди, деб уларни ҳисобдан чиқариб ташлаб, сўнгра улардан бойлик орттириш мақсадида фойдаланиб келинмоқда. Кўпгина даволаш-профилактика муассасаларининг, корхоналар, ташкилотлар ҳамда аҳоли пунктларининг санитария ҳолати республика санитария-эпидемиология станциясининг бош врачи ўртоқ В. А. Андриановнинг айби билан паст даражага тушиб кетган.

Соғлиқни сақлаш объектларининг кўпи ўз вақтида ишга туширилмайди, ишга туширилганида ҳам қўпол камчиликлари бўлади. Табиатни муҳофаза қилиш тадбирларининг кўзда тутилган ҳажмлари мунтазам суръатда бажарилмаяпти, ишчилар ва хизматчилар учун даволаш-профилактика муассасалари барпо этилмаяпти.

Қабул қилинган «Саломатлик» комплекс программаси қониқарсиз бажарилмоқда, кўпгина ёш мутахассис медиклар тақсимланган жойларида муқим ишлаб қолмаяптилар, мутахассислар тайёрлашда юксак профессионал савия таъминланмаяпти. Бир қанча партия комитетлари, маҳаллий Советлар соғлиқни сақлашдаги ишларнинг аҳволини мунтазам таҳлил этмаяптилар, бу соҳадаги салбий фактларга тегишли баҳо бермаяптилар.

Марказий Комитет Бюроси Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигига ўртоқ Ш. О. Соатовдан Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги дорихоналар бош бошқармасининг бошлиғи лавозимида бундан буён фойдаланишнинг мақсадга мувофиқ ёки мувофиқ эмаслиги тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш вазифасини топширди. Республика санитария-эпидемиология станциясининг бош врачи ўртоқ В. А. Андриановга виговор эълон қилинди.

Марказий Комитет Бюроси Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министри ўртоқ С. М. Баҳромов ва унинг ўринбосарлари зиммасига қайд этиб ўтилган камчиликларни бартараф этиш юзасидан кечиктириб бўлмайдиган чоралар кўриш мажбуриятини юклади. Қабул қилинган қарорда ва тасдиқланган тадбирларда бу ишнинг конкрет йўналишлари белгиланди. Республика Министрлар Советига, министрликлар ва идораларга, область, шаҳар, район партия комитетларига тегишли топшириқлар берилди.

Масалани муҳокама қилишда СССР соғлиқни сақлаш министри Е. И. Чазов қатнашди.

Қабул этилган қарорнинг тўла тексти эълон қилинади.

Марказий Комитет Бюросининг мажлисида Ўзбекистон ва Тожикистон қардош халқлари ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлаш тўғрисидаги ахборот тингланди. Республикалар ўртасида сиёсий, иқтисодий ҳамда маданий ҳамкорлик ривожланиб ва бойиб бораётганлиги қайд этиб ўтилди. Бироқ миллатлараро муносабатлар билан боғлиқ бир қанча масалалар партия, давлат ва жамоат ташкилотларининг диққат-эътиборидан четда қолди. Шу туфайли Тожикистон билан республикалараро алоқаларни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, Ўзбекистонда яшовчи барча миллий группаларнинг маданий эҳтиёжларини тўлиқроқ қондириш юзасидан конкрет тадбирларни ишлаб чиқишга қарор берилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг мажлисида бошқа баъзи масалалар кўриб чиқилиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

ҚИШЛОҚНИНГ ҚАЙНОҚ КУНЛАРИ

● ҒЎЗА ПАРВАРИШИ — ҲАММАНИНГ ИШИ ● ҒАЛЛА ВА ЕМ-ХАШАК ЎРИМИ СУРЪАТИГА СУРЪАТ ҚЎШАЙЛИК ● САБЗАВОТ, МЕВА МАҲСУЛОТЛАРИ МЎЛ, АРЗОН, СИФАТЛИ БЎЛСИН.

Ҳозир қишлоқда энг қизғин дамлар: ғўза парвариши бормоқда, пичан ўрилмоқда, боғлар ва полизлардан ҳосил йиғиб-териб олинаётир. Сабзавот, картошка, карам маҳсулотлари истеъмолчиларга пешма-пеш жўнатилмоқда. Хўжаликларда ғалла ўрими авж палласига кирди. Ҳар бир ғўза гулини авайлаш, ҳар бир ғалла бошоғи, ҳар бир боғ хашак ва ҳар тупдаги мева-чевани нест-нобуд қилмай жадал йиғиштириб олиш ишлатилган куч-ғайратни, сарф-харажатни салмоқлироқ қилиб қоплайди, дастурхонимизни янада маъмур қилади.

— Бугунги кунда бригадамиз аъзолари, — деб ҳикоя қилади Қумқўрғон районидаги «Қизил Октябрь» колхози пахтачилик бригадаси бошлиғи, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегати Раҳима Мирзаева, — пудрат асосида ишлаб, ҳар бир центнер пахта таннархини ўтган йили эришилган яхши кўрсаткич — 49 сўм 15 тийиндан ҳам арзонлаштиришга астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Ҳар гектар майдон ҳосилдорлигини 40 центнерга етказиш — аҳд-муддаомиз. Яқинда пилла етиштириш бўйича белгиланган план ва мажбуриятларимизни ҳам шараф билан адо этдик. Зеро, аграр сектордаги шу йилнинг натижалари мамлакатимиз учун ғоят муҳим аҳамиятга эга...

Ҳа, ўртага қўйилган вазифани ҳал этишда муҳим, масъулиятли дамлар бошланди. Республикамизнинг асосий пахта майдонларида ғўза шоналади. Жанубда гулга кирди. Ёз бошланиб, ҳарорат кўтарилган сайин ўсимликлар ривожи ҳам тезлашади.

Аммо жойларда экиш даврида қўлга киритилган ютуқлар май ойида бой бериб қўйилди. Оқибатда ҳозир ниҳоллар ривожи ўтган йилги суръатдан бироз орқада қолди. Республика Давлат агросаноат комитети маълумотларига қараганда, шу кунларда 300 минг гектарга яқин майдондаги ниҳоллар авжи кўнгилдагидек эмас. Уларда айтиш мумкинки, эндигина 2-3 тадан барг пайдо бўлди. Бу ҳолни Қорақалпоғистон АССР, Самарқанд, Сирдарё, Фарғона области хўжаликларида учратиш мумкин. Парваришга зўр бериб, барча майдонлардаги ғўза ривожини жадаллаштириш — қишлоқ меҳнаткашларининг ҳозирги энг асосий вазифаси.

Газетамизнинг «Ҳосил — 88: «Дала — редакция» телефон линиясида» олинаётган хабарлар шуни кўрсатмоқдаки, Андижон, Тошкент ва Сурхондарё областларининг айрим хўжаликларида ўсимликни вақтида озиқлантиришга бўлган эътибор талаб даражасида бўлмаётир. Хоразм, Самарқанд областларида бу иш эндигина иккинчи бор бажариляпти, холос. Мазкур областларнинг тармоқ раҳбарлари ва мутахассислари жорий йилда нафақат мўл ҳосил тўплаш, балки унинг эрта пишиб етилиши учун зарур шароит яратилиши кераклигини ва ғўзани июнь, июль ойларида озиқлантириш — ҳосил чўғига баракали таъсир кўрсатишини унутмасликлари лозим.

Кейинги кунларда ҳаво ҳароратининг бирданига кўтарилиб кетиши тупроқда намнинг камайишига олиб келди. Бу эса экин майдонларини суғориш оби-тобида ўтказилишини талаб қиляпти. Аммо Бухоро, Қашқадарё, Сирдарё ва Хоразм областларида ҳозиргача суғорилган майдонлар ҳали жуда оз. Бундай аҳвол шоналарнинг тўкилишига, эртаги ҳосилнинг нобуд бўлишига олиб келишини наҳотки жойлардаги мутасадди ўртоқлар тушуниб етишмаса!!

Яна шуни назарда тутиш керакки, суғориш — ер ости сувларининг сатҳи, тупроқ таркиби, даланинг мелиоратив ҳолати ва ғўзанинг нави ҳамда аҳволига қараб яхлитлаштирилиб ўтказилиши лозим. Экинни эрта суғориш ҳам ёки кечиктириб юбориш ҳам ғўза ривожига путур етказиб, ҳосил баракасини учиради. Аммо қатор районларда биринчи суғориш муддатлари бой берилган ёки кечиктириб юборилган ҳоллар учраётганлиги ташвишли ҳолдир.

Пахта далаларида нам ва озуқа элементлари ўтган йилларга нисбатан етарли бўлган бу йилги шароитда культивация ўтказиш муддатини тўғри белгилаш муҳим аҳамиятга эга. Уни тупроқ тобга келгандан сўнг бошлаб, ер зичлашиб кетмаслигига ва намнинг кўтарилмаслигига эришмоқ керак. Культивацияни чуқур ёки саёз ўтказиш — жойлардаги тупроқ шароитига қараб белгиланиши устидан мутахассислар қатъий назорат қилмоқлари зарур. Шунингдек, мавжуд нам ва озуқани бегона ўтлар «насибаси» бўлишига йўл қўймаслик — энг зарур юмушимиздир. Токи, улар кузга бориб, машина теримига ҳалал бермасин. Республикамиз бўйича бугунгача 3 миллион гектардан зиёд майдонда чопиқ ва ўтоқ ишлари ўтказилгани ҳолда Бухоро области хўжаликларида бу муҳим иш жуда суст боряпти. Навоий ва Самарқанд областларида ҳам кўнгилдагидек эмас.

Қолаверса, бу йилги об-ҳаво шароити зараркунандаларнинг ривожланишига анча қулайлик бермоқда. Айниқса, сўрувчи зараркунандалар бир қадар кўпайиб қолди. Баъзи пайкалларда ўргимчаккана ва ғўза тунлами пайдо бўлди. Область, район ва хўжаликлардаги ўсимликларни ҳимоя қилиш станциялари коллективлари зарур биологик муҳофаза чораларини кўришга шошилмоқлари шарт.

Қўйилаётган ана шу вазифалар ўз ижросини топсагина, республикамиз пахтакорлари бу йил белгиланган 5 миллион 250 минг тонна «оқ олтин»ни Ватан торозисига қўйишлари мумкин. Бунинг 3 миллион тоннасини машиналарда териб олиш учун 1,5 миллион гектар пахтазор ажратилган. Колхоз, совхоз ва бригадаларнинг раҳбарлари яқин кунлар мобайнида ана шу майдонларга махсус белгилар қўйиб чиқишлари керак.

Бу йилги қишлоқ хўжалиги ишлари олдинги йиллардагидан кўп томонлама фарқ қилади. Лекин жойларда буни ҳамма ҳам яхши тушуниб етганича йўқ. Айниқса, деҳқонлар агрегатларга техника хизмати кўрсатиш, уларни эҳтиёт қисмлар билан таъминлаш сингари қийинчиликларни бошдан кечирмоқдалар. Партия, совет, комсомол ташкилотлари, агросаноат комитетлари ва унинг жойлардаги органлари бундай ҳолларга қарши дадил чиқмоқлари зарур.

Ҳосил ҳақида, уни парвариш қилиш ва сақлаш ҳақида ғамхўрлик кўрсатиш — партия ташкилотларининг биринчи даражали иши. Улар хўжаликларнинг раҳбарларига кучларни тўғри жойлаштириш, коллективда ишчанлик вазиятини вужудга келтиришда кўмаклашишга даъват этилганлар. КПСС Марказий Комитетининг XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига Тезисларида таъкидланганидек, қишлоқ меҳнаткашлари ўртасида социалистик мусобақани кенг йўлга қўйиш, унинг ошкоралигини таъминлаш, эришилган натижаларни қиёслаш, ишлаб чиқариш илғорларини моддий-маънавий рағбатлантириб бориш—муваффақиятларимиз кўпайишига ёрдам беради. Айни пайтда далада ишлаётганлар учун яхши меҳнат ва турмуш шароитлари яратиб бериш ҳақида ҳам намуна кўрсатиш талаб этилади.

Қишлоқда қизғин, қайноқ кунлар кечмоқда. Ғўза парвариши давом этяпти, пичан ўрими жадал кетмоқда, боғларда, полизларда ҳосил кун сайин етилмоқда. Сабзавот, картошка, карам маҳсулотлари истеъмолчиларга етказиб берилмоқда. Зеро, республикамиз агросаноат комплекси ходимлари учун шу кунларда бу ишларни ҳар қачонгидан кучайтириб, она-Ватанга кўпроқ пахта, ғалла, сабзавот, мева ва озуқа экинлари маҳсулотлари етказиб беришдан муҳимроқ вазифа йўқ.

К. ГРОСНИНГ СССРГА АМАЛИЙ ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан ВСИП Бош секретари, ВХР Министрлар Советининг Раиси К. Грос 1988 йил июль ойининг бошларида СССРга амалий визит билан келади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советида

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети «Юқори сифатли дон етиштириш ва давлатга сотишни иқтисодий рағбатлантиришни кучайтириш тўғрисида» қарор қабул қилдилар.

Юқори сифатли дон етиштириш ва давлатга сотишни кўпайтиришдан колхозлар, совхозларнинг ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари ва ташкилотларининг моддий манфаатдорлигини ошириш ва донни четдан харид қилишни камайтириш мақсадида КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети 1958 йил 30 июнда СССР Министрлар Совети чиқарган 690- ва 1967 йил 11 июлда чиқарган 637-қарорларни, КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг 1982 йил 25 ноябрдаги 1017- ва 1985 йил 4 июндаги 526-қарорларини қисман ўзгартириб, 1988 йилги ҳосилдан бошлаб қишлоқ хўжалик маҳсулотларига янги харид нархлари жорий этилгунга қадар донни харид нархларига қуйидаги устама ҳақларни тўлашга қарор қилдилар: I класс қаттиқ буғдойга — 150 процент, II классга — 100 процент, III классга — 50 процент; I класс юмшоқ буғдойга (кучли, камида 40 процент клейковинаси бўлган) — 100 процент, I класс (кучли) — 75 процент, II класс (кучли) — 50 процент, III класс (қимматли) — 30 процент; энг қимматли гречиха навларига — 25 процент, болалар озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқариш учун — 50 процент; шолининг энг қимматли навларига — 20 процент, девзира навларига — 100 процент; энг қимматли сули навларига — 100 процент, ҳар литрида камида 520 грамм натура ҳолидаги маҳсулот бўладиган энг қимматли навларга — 150 процент, болалар озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш учун — 200 процент; энг қимматли тариқ навларига — 50 процент; энг қимматли арпа навларига— 20 процент; энг қимматли нўхот навларига — 50 процент; энг қимматли ясмиқ навларига — 25 процент; энг қимматли ловия навларига — 50 процент.

Мазкур устама ҳақлар маҳсулот сифати ГОСТларнинг талабларига мувофиқ келган тақдирда тўланади.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг 1986 йил 20 мартдаги 358-қарорининг 2-бандини қисман ўзгартириб, 1988 йил ҳосилидан бошлаб колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарига ўн биринчи беш йилликнинг ўртача йиллик даражасидан ортиқча сотилган дон учун харид нархларига 150 процент миқдорда устама ҳақ тўлансин. Бунда ўн иккинчи беш йиллик планида кўзда тутилган харид ҳажмларига мувофиқ тузилган давлатга дон сотиш шартномалари бажарилиши шарт(шу даражани оширган, аммо ўн иккинчи беш йиллик планида кўзда тутилган харид ҳажмларини бажармаган хўжаликларга 50 процент миқдорида устама ҳақ тўланади). Қаттиқ дон, герчиха, нўхот, тариқ, ловия, мош, нут ва ясмиқ дони харид нархларининг мазкур ҳақлари умуман дон реализация қилиш даражаси оширилишидан қатъи назар тўлансин.

Ушбу қарорга мувофиқ, донни харид нархларига оширилган устама ҳақлар жорий этилиши муносабати билан 1988 йилнинг 1 июлидан бошлаб давлат омихта ем корхоналарида омихта ем ишлаб чиқариш чоғида фойдаланиладиган хом ашё нархларидаги тафовутни бюджетдан ундириб олиш бекор қилинади.

СССР Нархлар давлат комитетига СССР Молия министрлиги, СССР Давлат агросаноат комитети ва СССР Дон маҳсулотлари министрлиги билан келишган ҳолда омихта ем ишлаб чиқариш учун фойдаланиладиган хом ашё қийматини ва уларнинг колхозларга, совхозларга ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари ва ташкилотларига бериладиган миқдорини аниқлаш тартибини белгилаш топширилди. Бунда бройлер паррандачилиги, ёрдамчи қишлоқ корхоналари ва ташкилотлари учун омихта емнинг, шунингдек давлат ресурсларига қабул қилинадиган юқори сифатли буғдой донига алмаштириб бериладиган омихта ем ҳамда матлубот кооперацияси ташкилотлари аҳолига сотадиган омихта емнинг таркиб топган нархлари даражаси сақлаб қолиниши кўзда тутилсин.

Иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советларига, халқ депутатлари ўлка ва область Советларининг ижроия комитетларига қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг харид нархларига табақалаштирилган устама ҳақларни белгилаш учун КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг 1987 йил 18 декабрдаги 1428-қарорига мувофиқ ажратилган маблағлар ҳисобидан дон етиштириш ва давлатга сотишни иқтисодий рағбатлантириш тўғрисидаги масалани қўшимча равишда кўриб чиқиш таклиф этилди.

ТАНИШИНГ: XIX БУТУНИТТИФОҚ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ДЕЛЕГАТИ

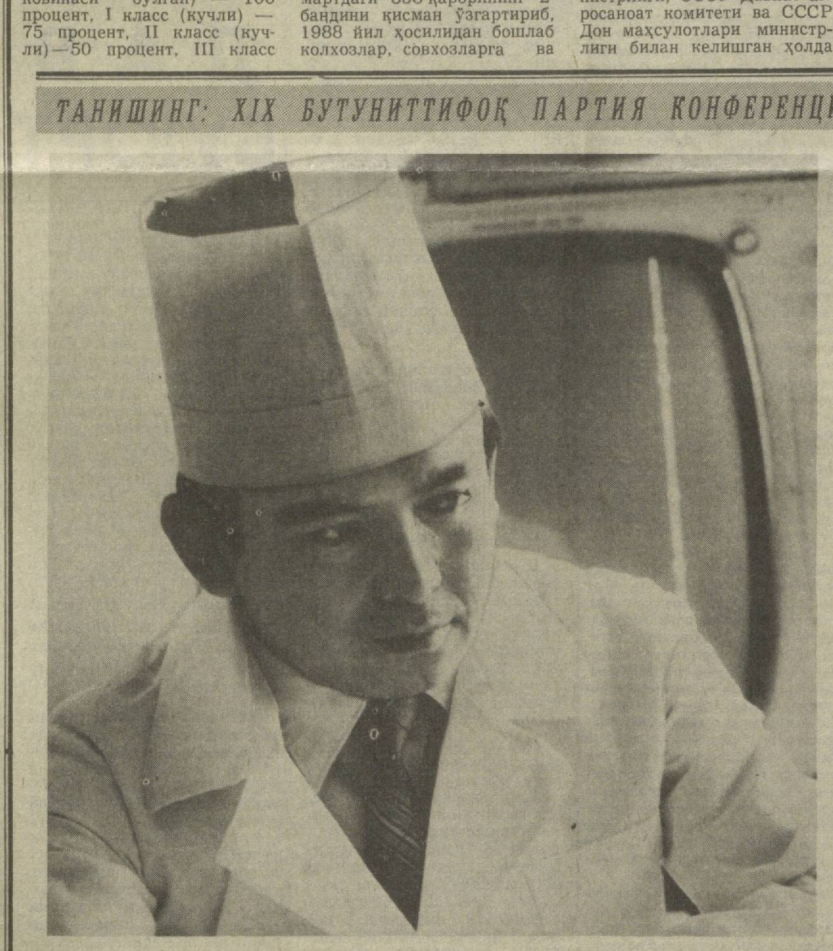

Шифокор масъулияти

Абдумалик Тоғаев 1975 йилда Тошкент давлат медицина институтини тамомлагач, илк бор врач сифатида Бекободдаги район марказий касалхонасида иш бошлади. У аста-секин шифокор зиммасидаги масъулият юки нечоғли оғирлигини, умид кўзини тиккан ҳар бир беморни дарддан фориғ этиш учун бетиним ғамхўрлик, меҳр кераклигини, катта куч-ғайрат сарфлаш лозимлигини чуқур англай бошлади. Шундай хислатларни ўзида тарбиялашга интилиши натижасида тез орада обрў-эътибор топди. Уни терапия бўлимига мудирликка лойиқ кўришди. Кейинчалик КПСС сафига қабул қилинди.

Ҳозир А. Тоғаев Бекобод район партия комитетининг аъзоси, актив жамоатчи сифатида фаол иш олиб бормоқда. Унинг ҳалол меҳнати «Ҳурмат Белгиси» ордени билан тақдирланди.

Коммунистлар Абдумалик Тоғаевни қайта қуриш жонкуярларидан бири сифатида XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига делегат қилиб сайлашди.

Суратда: шифокор Абдумалик Тоғаев.

Б. Юсупов фотоси
(ЎзТАГ).

«Ҳосил—88»: «Дала—редакция» телефон линиясида

ХИРМОНГА БАРАКА

Республикамиз ғаллазорларида ҳосил ўрим-йиғими авж палласига кирди. Оҳангарон райони хўжаликларида бу иш ҳар қачонгидан тез ва соз бормоқда. Райондаги Будённий номли, Куйбишев номли, «Ғаллақудуқ» совхозлари, илғор ғаллачилик бригадалари XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси иш бошлайдиган кунга қадар ўримни тугаллашга сўз беришган.

Жамоатчи мухбиримиз Д. ЗОКИРОВА район ғаллазорларида бўлиб, ўрим-йиғим суръати ҳақида сим орқали хабар қилади:

— Райондаги «Ғаллақудуқ» совхози ғаллакорлари бу йил 260 гектар майдонда мўл ҳосил етиштирдилар. Уларнинг мақсади — 520 тонна сара дон хирмони кўтариб, бунинг 300 тоннасини давлатга барвақт сотиш.

Шу кунларда хўжалик ғаллазорларида ўрим-йиғим ишлари ана шу юксак ниятга яраша ташкил этилган. Далаларда комбайнлар тинмайди. Ҳосилни нест-нобуд қилмай йиғиб олиш ва бўшаган майдонларни пешма-пеш келгуси экин-тикин жараёнларига тайёрлашда XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегати Аҳмаджон Комилжонов, Ҳайдар Мавлонов, Бахтиёр Қурмонқулов сингари механизаторлар жонбозлик кўрсатмоқдалар.

Совхоз директори **Г. ГРИЦЕНКО** ҳикоя қилади:

— Механизаторларимиз ҳозиргача мавжуд дон майдонларининг тенг ярмига ўроқ солишди. Улар бу йил ҳар гектар майдондан пландаги 14 центнер ўрнига 20 центнердан ҳосил олишга сўз беришган. Комбайнчилар ишини икки сменада ташкил этдик. Ўрим суръатининг қизғин бораётганлиги ва ҳосил баракали бўлаётганлигига биргина мисол келтирай: 20 июнь куни ўриб олинган 12 гектар ғаллазорнинг ҳар гектаридан 20 центнердан дон олинди.

Шунингдек, хўжалигимиз чорвачилиги озуқа базасини мустаҳкамлаш йўлида ўримдан сўнг сомон тўплаш иши ҳам қизгин боряпти. Бу муҳим мавсумни узоғи билан 5 июлга қадар тугаллашни ният қилганмиз.

Хўжалик партия ташкилотининг секретари К. КУТТИБОЕВ сўзидан:

— Ҳар қандай иш унуми, баракаси ва сифатини одамларнинг унга бўлган муносабати белгилайди. Буни қалбдан ҳис қилган ғаллакорларимиз меҳнатни социалистик мусобақа асосида ташкил этдилар. Ўз навбатида биз ҳам улар учун барча қулайликларни яратиб беришга интилдик. Ғаллазорларга кўчма вагон уйлар чиқардик. Иссиқ овқат, чой, дам олиш соатлари ташкил этдик. Ғолибларни рағбатлантириб бориш тадбирларини белгиладик. Дала бошига кундалик газета-журналлар мунтазам етказиб беріляпти.

Район ижроия комитетида сўзлаб беришди:

— Район хўжаликларида ғалла ўрими суръати кун сайин ошиб, хирмонларга барака киряпти. Мусобақада олдинда бораётган хўжаликлардан бири — Куйбишев номли совхоз ғаллакорларининг ҳам ишлари таҳсинга лойиқ. Хўжаликда бу йил ҳосилдорликни 10 центнер ўрнига 15 центнерга кўтариш йўлида астойдил тер тўкилмоқда. В. Каюков, В. Ванюшин, С. Алексенко каби комбайнчилар, Э. Медешов бошлиқ ремонтчилар бригадаси, У. Бердиқулов, У. Ўринбоев сингари шоферлар, И. Медешов, А. Ғафуров каби сомон прессловчилар мусобақада пешқадам.

Будённий номли совхозда ўрим ишлари ўтган йилга нисбатан ўн кун илгари бошланди. Тўғри, баравж ғалла майсалари баҳорги ёмғирлар ва шамоллар таъсирида ерга бироз ётиб қолганди, лекин ҳосил мўл бўлди. Хўжаликнинг Қ. Эшонтоев бошлиқ ғаллачилик бригадаси мавжуд 516 гектар майдондан 774 тонна сифатли дон етиштиришга бел боғлаган. Бу— пландагидан 258 тонна кўп. Ўрим-йиғим мусобақасида комбайнчи П. Ненахов барчага ибрат бўлмоқда.

Бир сўз билан айтганда район ғаллазорларида ўрим авжида. Хирмонингизга барака, оҳангаронлик ғаллакорлар!

БУТУН КУЧ— ҚАЙТА ҚУРИШ ИШИГА

24 июнь куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида КПСС XIX Бутуниттифоқ конференциясида республика партия ташкилотидан қатнашадиган делегатлар билан учрашув бўлиб ўтди.

Мамлакат коммунистлари анжумани ниҳоятда муҳим, тақдирга дахлдор қарорлар қабул қилмоғи лозим, деб таъкидланди учрашувда. Қайта қуриш йўлидаги ҳамма ғовларни олиб ташлаш, революцион янгиланиш жараёнига янги омил бахш этиш, унга муқаррар тус бериш учун нималар қилмоқ керак? Ана шу масалаларни ҳал этиш делегатларнинг позицияларига кўп жиҳатдан боғлиқ бўлади. Партия конференциясига тайёргарлик чоғида делегатларнинг ҳар бири ўз позициясини республика меҳнаткашлари фикри билан қиёслаб олиш имкониятига эга бўлди. КПСС Марказий Комитети Тезисларининг муҳокамаси партиянинг роли, Советларнинг ваколатларини тўла ҳажмда қайта тиклаш, иқтисодий ва социал тараққиётни жадаллаштириш тўғрисидаги масалалар одамларнинг алоҳида эътиборини жалб қилувчи энг муҳим масалалар эканлигини кўрсатди. Меҳнаткашларнинг фикри, уларнинг таклиф ва мулоҳазаларини конференция делегатлари наказ сифатида қабул қилишлари керак, дейилди учрашувда.

Мамлакат коммунистлари анжуманининг делегати бўлиш — юксак шарафгина эмас, жуда катта масъулият ҳамдир. Республика партия ташкилотидан борувчи делегатлар ўзларига кўрсатилган ишончни оқлаш учун ҳамма ишларни қиладилар, бутун билим ва тажрибаларини қайта қуриш ишига сарфлайдилар, деб ишонч билдирилди.

Учрашувда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

НОВАТОРЛИК ҒОЯЛАРИ ХАЛҚҚА ХИЗМАТ ҚИЛСИН

Бултур республикада 49 мингтадан кўп ихтиро ва рационализаторлик таклифлари жорий этилди. Уларнинг иқтисодий самараси 277 миллион сўмдан ортди. 24 июнь куни Бутуниттифоқ ихтирочилар ва рационализаторлар кунига бағишлаб Тошкентда ўтказилган тантанали йиғилишда новаторларнинг ишлаб чиқаришни ривожлантиришга қўшаётган ҳиссаси, қайта қуриш шароитларида улар ҳал этишлари лозим бўлган вазифалар тўғрисида гап борди. Бултур республика пойтахти, Жиззах ва Қашқадарё областлари, Сув хўжалиги қурилиши давлат комитети, Энергетика ва электрлаштириш министрлиги, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, тошкентлик тракторсозлар ва тўқимачилар, Андижондаги «Электроаппарат» заводи, Фарғона «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмасининг коллективлари энг яхши натижаларга эришдилар.

Демократиялаш, хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи пул билан таъминлаш корхоналарнинг фан-техника тараққиётидан манфаатдорлигини оширади. Ҳаваскорлик техника ижодиёти клубларини, муваққат ижодий коллективларни, инженерлик кооперативларини очиш давр тақозосидир. Бироқ, дейилди йиғилишда, бир қанча министрликлар, идоралар, совет органларининг раҳбарлари кўпинча ихтирочилик ва рационализаторликка иккинчи даражали иш деб қарайдилар. Беш йилликда жадаллаштиришнинг ҳамма резервларини ишга солиш ишлаб чиқариш ҳар бир қатнашчисининг бурчидир.

Рационализаторлик ва ихтирочилик ишларида юксак натижаларга эришганликлари учун Тошкент новаторларига Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳамда Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг дипломи ва кўчма Қизил байроғи топширилди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. В. Сударенков мукофотларни топширди.

Жамиятнинг фаол аъзоларидан бир группасига Бутуниттифоқ ихтирочилар ва рационализаторлар жамияти марказий кенгаши ҳамда Ўзбекистон республика кенгашининг ёрлиқлари ва дипломлари, Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг қатнашчиси медаллари берилди.

Энг яхши ихтирочилар ва рационализаторларнинг номлари республика Ҳурмат тахтасига ёзилди.

(ЎзТАГ)

XIX БУТУНИТТИФОҚ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ОЛДИДАН

• *Партия турмуши: бошланғич ташкилотларда жанговарлик кўриги*

КОММУНИСТ СУҲБАТГА ЧАҚИРИЛДИ

Наманган шойи ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли тўқимачилик корхонаси партия ташкилотларида жанговарлик кўригининг биринчи босқичи тугалланмоқда. Суҳбатлар давомида партия ташкилотларининг фаолияти, қабул қилинган қарорларнинг бажарилиши таҳлил этилди, коммунистларнинг мулоҳаза ва таклифлари умумлаштириляпти.

Кўрик комиссиялари ўз ишларида асосий эътиборни партия аъзолари билан якка тартибда суҳбат ўтказишга қаратмоқда. Зеро коллективлардаги қайта қуриш тақдири уларнинг жипслигига ва фаоллигига, принципиал ҳаётий позициясига боғлиқ.

...Ўровчи, коммунист Наиля Давлятшина суҳбатдан ўтмоқда. У етти йилдан буён партия сафида, моҳир ишчи, меҳнат ветерани, комбинатда ишлаётганига 18 йил бўлди. Барча жамоатчилик ишларини сидқидилдан бажаради. Наиля — ўраш-давралаш цехи партия ташкилотининг секретари, ташкилот ҳисобида 26 нафар КПСС аъзоси ва аъзоликка кандидат бор. Н. Давлятшина етакчилик қилаётган партия ташкилоти тўқимачилик корхонасидаги энг жанговар партия ташкилотларидан ҳисобланади. Ўраш-давралаш цехи комсомол-ёшлар коллективининг кўпгина ибратли ишлари ва ташаббуслари бошқа цехлар томонидан қўллаб-қувватланди. Буларнинг ҳаммасида партия ташкилоти раҳбарининг шахсий иштироки бор. Лекин фабрика партия комитетининг унга ҳам эътирозлари бор.

Кейинги пайтларда цехда ишчи аёллар, жумладан, коммунистлар ўртасида турли келишмовчиликлар пайдо бўла бошлади, иш ҳатто ишчи йиғилишларининг аралашувигача бориб етди. Айрим партия аъзолари Устав талаблари бузилишига йўл қўйишди, партия ташкилоти топшириқларини бажаришда пассивлик кўрсатишяпти. Булар кишини ташвишлантирмай қўймайди, албатта. Шунинг учун ҳам Н. Давлятшина билан бўлган суҳбатда унга коммунистлар билан якка тартибда иш олиб боришга эътиборни кучайтириш тавсия этилди.

Май ойининг ўрталарида тўқимачилик корхонасининг барча цех партия ташкилотларида йиғилишлар ўтказилиб, жанговарлик кўригининг биринчи босқичи тугалланди. Бу йиғилишларда барча ички партиявий ишларни такомиллаштиришга қаратилган аниқ ҳаракат программаси ишлаб чиқилди. Шу билан бирга ҳар бир коммунист олдига: У XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига қандай меҳнат совғаси билан келади, қайта қуришга қандай шахсий ҳисса қўшмоқда, деган савол кўндаланг қўйилди.

Кўпгина тўқувчилар уч йиллик марradан ҳам ўзиб, бу даъватга лаббай деб жавоб бердилар. Галина Курдюкова тўрт йиллик, Раиса Белялова эса уч ярим йиллик планни адо этди. А. Мадраҳимов бригадаси партия конференцияси очиладиган кунни уч йиллик планни бажариш билан кутиб олишга аҳд қилди. Улар ўз сўзларининг устидан чиқиш учун астойдил ишлашяпти. А. Абдураҳимов бошчилик қилаётган ўраш-давралаш цехининг комсомол-ёшлари эса XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига — «19 зарбдор меҳнат ҳафтаси!» ташаббусиқ билан чиқишганди. уларга 7 мингдан ортиқ тўқимачи қўшилди. Натижада меҳнат унумдорлиги ортди. ишлаб чиқарилаётган газламалар сифати, уларни сотиш, буюртмачилар билан ҳамкорлик янада яхшиланди.

Корхона партия ташкилотларида жанговарлик кўриги муваффақиятли давом этмоқда.

Т. СУЛАЙМОНОВ,
«Совет Ўзбекистони» штатсиз мухбири.

БУ—МАВСУМИЙ ИШ ЭМАС

— Аввало шуни айтмоқчиманки, — деди Марҳамат район партия комитетининг биринчи секретари Исоқжон Олимов, — районимизда жанговарлик кўригини фарғоналикларнинг тажрибасини ўрганишдан бошладик. Иккинчи секретарь Йўлдошали Эргашев Фарғона область Қувасой шаҳридаги «Мўян» боғдорчилик совхозида бир ой туриб, тажриба орттириб келди.

— 1985 йилда ҳам районимизда жанговарлик кўригини ўтказишга уриниб кўрилган эди, — деди Й. Эргашев суҳбатга қўшилиб, — раҳбар ходимлар учун алоҳида, оддий коммунистлар учун алоҳида кўрик комиссиялари тузилганди. Бироқ партком секретарларига конкрет тавсияномалар берилмади. Тайёргарликсиз, мақсадни тушунмасдан бошланган кўрик тезда барбод бўлди. Бу гал раҳбар ходимлар учун ҳам, оддий коммунистлар учун ҳам бир хил комиссия тузилди. Бу комиссия барчага баробар талаб қўяди. Ҳозир районда 17 та бошланғич ва цех партия ташкилотида жанговарлик кўриги комиссиялари иш олиб бормоқда.

«Комсомол 60 йиллиги» совхози 1-бўлими цех партия ташкилоти жанговарлик кўриги комиссияси аъзолари: партия ва меҳнат ветерани М. Мирзаев, бўлим агрономи М. Бўриев, бригада бошлиғи З. Қодиров, сувчи, партия группаси етакчиси Р. Ғозиев, пиллачилик бригадаси бошлиғи О. Ҳожибоев 2-бригада ишчиси, коммунист Ҳамробой Собиров билан узоқ суҳбатлашдилар. Комиссия унинг партия ва жамоат ҳаётидаги иштироки, оилавий аҳволи билан қизиқди, нима учун партия йиғилишларига келмаётгани, беш ойдан бери аъзолик бадалини тўламаётгани сабабларини суриштирди. Цех партия ташкилотининг секретари илгари ҳам Ҳ. Собиров билан якка тартибда суҳбатлашган, тартибга чақирган эди. Лекин у бундан тегишли хулоса чиқариб олмади. Комиссия цех партия ташкилотига Ҳ. Собировнинг КПСС сафида қолиш-қолмаслиги масаласини партия йиғилишида кўриб чиқиш тўғрисида таклиф киритди.

Комиссия аъзолари партия группаси етакчиси Ҳасанбой Ҳайдаровга эса сиёсий билимини янада ошириши, ижтимоий ҳаётда фаолроқ қатнашиши кераклиги хусусида маслаҳатлар бердилар.

Суҳбат давомида коммунистлар партия ташкилоти фаолиятига холис баҳо бериш билан бирга ўз мулоҳазаларини, дардларини ҳам айтмоқдалар. 2-бўлим ишчиси, коммунист Зокиржон Остонақулов кўрик комиссияси аъзоларининг: «Турмуш шароитингиз қандай?» деган саволига жавобан «Инсон омили ҳақида кўп гапириляпти. Лекин қуруқ гапдан нарига ўтилмаяпти. Мен анчадан буён оилам билан дала шийпонида яшаяпман. Бундан раҳбарлар ҳабардор, ер участкаси сўраганмиз. Бироқ амалий ёрдам беришмаяпти. Қачонгача шийпонда яшашимиз мумкин? Партия ташкилоти ҳам инсон тақдирига бефарқ қарамоқда», дея дардини айтди. Кўрик комиссияси бу ҳақда совхоз раҳбарларига ёзма ахборот берди.

Суҳбат жараёнида коммунистларнинг партия ташкилоти билан алоқаси, маънавияти, билим доираси, ишлаб чиқаришда тутган ўрни, оилавий аҳволи, турмуш шароити, томорқа хўжалигидан қандай фойдаланаётгани ҳақида ҳам суриштирилмоқда. Жанговарлик кўриги партия ходимлари, хўжалик раҳбарлари, мутахассислар ва коммунистларнинг кўзини очяпти. Ҳамма ҳушёр тортиб, сиёсий, иқтисодий билимини ошириш, қайта қуриш талаблари даражасида ишлаш, турмуш тарзини ўзгартириш тараддудига тушиб қолди.

Район саноат корхоналари бошланғич партия ташкилотларида ҳам кўрик комиссиялари иш бошлашди. Коммунистлар билан ўтказилган суҳбатларда районда маҳсулот ишлаб чиқаришнинг баъзи турлари бўйича тузилган шартномалар бажарилмаганлигининг сабаблари ҳам аниқланмоқда.

— Корхонамизда 11 кишидан иборат кўрик комиссияси тузилган, — деди «Электротехника» заводи бошланғич партия ташкилотининг секретари Тўхтасин Индияминов, — Комиссия составида йиғув цехи слесарлар бригадасининг бошлиғи, область партия ташкилоти ревизия комиссиясининг аъзоси Т. Назарова, прессловчи, райком аъзоси Ш. Нишонбоева, илғор ишчи, мураббий Н. Нишонов, слесарь А. Вигроненко ва бошқалар бор. Комиссия суҳбат анкетаси тайёрлади. Суҳбат пайтида коммунистлар ана шу анкета саволларига жавоб берадилар. Ҳар бир суҳбат жонли ва эркин мулоқотга айланмоқда.

Марҳамат район партия комитети кўрикка жиддий эътибор беряпти. Кўрикнинг коммунистлар билан суҳбатлашиш босқичи дастлабки якунлариёқ район партия ташкилоти иш услубидаги ютуқ ва камчиликларни очиқ-ойдин кўрсатиб берди. Биз коммунистлар томонидан тўлдирилган суҳбат анкеталари билан танишдик. Очиғи, у пухта ўйлаб тузилмаган: пала-партиш, ортиқча саволлар кўп. Жанговарлик кўриги мавсумий иш эмас, у узоқ муддатга мўлжалланган. Район партия комитети анкета саволларини қайта кўриб чиқса фойдадан холи бўлмайди.

А. ҚУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ОДАМЛАР ОРАСИДА

Совхоз партия комитети секретари Дилором Аҳмедовани кўпинча далаларда, одамлар орасида учратиш мумкин. У меҳнаткашларнинг орзу-ўйлари ва мақсадларини билишга ҳамиша интилади. Қувончу ташвишларига шерик бўлади. Турмушда, ишлаб чиқаришда юз бераётган қийинчиликларни енгиш, муаммоларни ҳал қилиш йўлларини излайди. Одамлар билан бамаслаҳат иш юритиб, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш тўғрисида қайғуради. Ҳа, дарҳақиқат кабинетда нима бор! Етилиб турган долзарб масалаларни айнан далада, кишилар даврасида биргаликда ҳал қилишга нима етсин!

Мана у бугун ҳам далага отланди. Бу сафар Дилором Зайниддин Хўжаберганов бошлиқ оилавий звено даласига бориб, деҳқонлар билан мулоқотда бўлди. Шуни таъкидлаб ўтиш керакки, хўжаликда оилавий пудрат усулига яқингинада ўтишди... Бу усул ҳозирдаёқ ўзининг илк самараларини беряпти. Шунинг учун ҳам унинг истиқболи порлоқ. Бу ҳаракат совхозда кенг қулоч ёймоқда. З. Хўжаберганов бошлиқ оилавий звено эса хўжаликда биринчи бўлиб шу усулда иш бошлади. Бу борада коллективга тегишли маслаҳатлар берилди. Турли муаммолар ижобий ҳал қилинди. Кўкламда бўлиб ўтган кучли сел ва дўл натижасида звенога қарашли каттагина майдондаги ғўза ниҳоллари ривожланишдан орқада қолди. Кўпгина участкаларда чигитни қайта экишга тўғри келди.

Ғўзалар ривожланишдан орқада қолаётганлиги меҳнат аҳлини ташвишга солди. Ана шундай пайтларда деҳқонга мадад ва далда бермоқ жуда-жуда зарур. Хўжаликнинг бошқа раҳбарлари қатори Дилором Аҳмедова ҳам далаларда бўлиб, деҳқонларга ҳар томонлама ёрдам беришга интилди. Ниҳоллар яхши парвариш қилинаётгани туфайли экин гуркираб ўсмоқда.

Хўжайли районидаги «Тошкент» совхози партия комитети секретари Дилором Аҳмедованинг XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси арафасидаги иш кунлари шу зайлда ўтади. Чунки у қайта қуриш талабларини амалга ошириш, хўжаликда демократия ва ошкораликни тўла қарор топтириш учун чинакам жонбозлик кўрсатмоқда. Шунинг учун ҳам Д. Аҳмедова ҳақида гап кетганда, уни қайта қуриш жонкуяри, деб таърифлашади.

Суратда: Д. Аҳмедова З. Хўжаберганов бошлиқ оилавий звено даласида.

А. НАЙМУШИН фотоси (ЎзТАГ)

• *Журналларнинг янги сонларида*

«Мухбир» — «Корреспондент»

Журналнинг олтинчи сони шу йил 15 апрелда Самарқандда бўлиб ўтган Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениесининг IV пленуми тўғрисидаги «Қайта қуриш тарғиботчилари» сарлавҳали материал билан очилади.

Журналнинг бу сонида Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениеси 1987 йилда ўтказилган республика ижодий конкурсларининг якунлари «Ижодий конкурс ғолибларини табриклаймиз» шапкаси остида эълон қилинган.

В. И. Ленин номидаги ТошДУ партия комитетининг секретари, иқтисод фанлари кандидати Р. Набиулиннинг журналдаги «Партия конференциялари — биринчисидан то ўн тўққизинчисигача» сарлавҳали мақоласи қизиқиб ўқилади.

«Қайта қуриш: ҳаракат қилиш даври» шапкаси остида Тошкент область партия комитетининг секретари Э. Фозиловнинг «Журналист — партиявий касб», «Ангренская правда» газетасининг редактори А. Кузмицкийнинг «Биргаликда ҳал этайлик», Қўқон шаҳар «Знамя труда» газетасининг редактори Н. Лукашовнинг «Ҳақ тўлаш адолатли бўлиши керак», Қашқадарё область Нишон район «Меҳнат байроғи» газетасининг редактори И. Ҳикматовнинг «Чўлқуварлар ҳаётининг кўзгуси» сингари мақолалар босилган.

Шунингдек, «Редакциянинг ижодий имконияти» рубрикаси остида Н. Ганюхинанинг «Кувончсиз, илҳомдан руҳланмай», «Кадрларга ғамхўрлик — долзарб вазифа» рубрикаси остида «Ёш ленинчи» газетаси редактори, Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениеси ёш журналистлар билан ишлаш комиссиясининг раиси Ж. Раззоқовнинг «Ёшлик — ғўрлик эмас», «Журналист этикаси» рубрикаси остида эса Ўзбекистон Журналистлар союзининг профессионал этика ва ҳуқуқ бўйича совет раиси Г. Некlessaнинг «Касб шани учун» сарлавҳали мақолалари берилган.

Булардан ташқари бу сонда «Ҳамкасбларимиз», «Нуқтаи назар», «Фоторепортаж», «Кўмакдошларимиз», «Алоқачиларимиз», «Рассом альбомидан», «Журналистика ташкилотларида», «Изланиш» клуби, «Китоб жавонингизга», «Информация», «Реклама» ва бошқа рубрикалар остида ҳам бир қатор материаллар эълон қилинган.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»
ИҚТИСОДИЙ УМУМТАЪЛИМ УНИВЕРСИТЕТИ

ДАВЛАТ БУЮРТМАСИ

КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленуми экономикани бошқаришни тубдан қайта қуриш вазифаларини аниқ кўрсатиб берди. Республиканинг барча корхоналари шу йилдан бошлаб Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги Қонун асосида иш бошлади. Бу партиявий, иқтисодий, социал ва ҳуқуқий аҳамиятга эга бўлган ҳужжатда корхоналарнинг янги шароитда ишлашлари, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш, тўла хўжалик ҳисобига ўтиш йўллари, мустақиллик ҳуқуқлари аниқ акс эттирилган.

Корхоналар хўжалик ҳисоби шароитида ўз фаолиятини ўзлари планлаштириш ҳуқуқига эга бўлдилар.

Янги хўжалик юритиш шароитида корхоналар олдида турган муҳим вазифалардан бири бу давлат буюртмасидир.

Давлат буюртмаси нима? Давлат буюртмаси, биринчидан, халқимизнинг ўсиб бораётган эҳтиёжини зарур товарлар билан гарантияли қондиради. Бу эса гарантияли фойда келтиради. Иккинчидан, давлат зарур ишлаб чиқариш ва социал объектларни ишга тушириш, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етказиб бериш учун маблағ ажратиши мумкин. Учинчидан, ишлаб чиқариш нормал ва бир маромда ташкил этилади.

Давлат буюртмаси состави СССР Госплани томонидан аниқланади. Министрликлар эса давлат буюртмасини СССР Госплани билан биргаликда ўзлари белгилайдилар. Корхоналарнинг ўзлари ҳам буюртмани конкурс асосида ҳосил қилишлари ва бу хусусда ўз таклифларини киритишлари мумкин.

Шу йилнинг бошидан корхоналарга асосий маҳсулот турлари бўйича давлат буюртмаси жорий этилди. У корхоналарнинг кенг ҳаракат қилишига имконият туғдиради. Ҳамма нарсани ўз ичига қамраб оладиган олдинги планлаштиришдан фарқи ҳам шунда.

Давлат буюртмаси корхона учун фойдалими? Ҳа, фойдали бўлиши шарт. Чунки маҳсулотларнинг асосий қисми гарантияли равишда ишлаб чиқарилади. СССР Госплани ва СССР Министрлар Совети давлат буюртмаси асосида 600 хил саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришни тасдиқлади. Бу эса ўтган йилги директив топшириқдагидан 5 маротаба камдир. Албатта, бу тўғри, самарали йўлдир.

Аммо бу вазифа министрликлар ихтиёрига топшириб қўйилди. Ачинарлиси шундаки, министрликлар ва бошқармалар Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги Қонун жорий этилганидан кейин ҳам ўз корхоналари учун у ёки бу нарсани ўзгартиришга шошилмаяптилар.

Министрликлар ўз корхоналари устидан назоратни йўқотиб қўйиш эҳтимолига қарши ҳамма ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни давлат буюртмасига киритишга интилмоқдалар. СССР Госплани томонидан қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналари учун ҳамма ишлаб чиқариш программасининг 90 процентдан кўпроғи, автомобиль ва станоксозлик саноатининг 85 проценти, енгил саноатнинг 100 проценти давлат буюртмасига киритилган. «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси 95 процент, «Ўзбекхлопкомаш» 90 процент, Тошкент самолётсозлари 100 процент маҳсулотни давлат буюртмаси асосида ишлаб чиқармоқдалар. Лекин министрликлар ўз корхоналарини ресурс билан таъминлаш учун ҳамма маҳсулотни, ҳатто халқ истеъмоли молларини ҳам давлат буюртмасига киритмоқдалар. Чунки Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги Қонунда давлат буюртмаси билан ишлаётган корхоналар ресурслар билан биринчи навбатда таъминлансин, дейилган.

Ҳамма корхоналар ҳам давлат буюртмаси асосида ишлашлари шартми? Фикримизча, хизмат кўрсатувчи корхоналарга давлат буюртмаси зарур эмас. Бунда корхоналар ўз маҳсулотига «буюртма»ни ўзлари ташкил қилганлари маъқул. Тўла хўжалик ҳисоби шароитида корхоналар ўзлари учун керак бўлган ёки шартнома асосида ишлаб чиқарадиган маҳсулот номенклатураларига эга бўлишлари шарт. Шунинг учун корхоналар учун давлат буюртмаси 60—70 процентдан ошмаслиги керак. Чунки корхона фаолиятини ривожлантириш, ресурс ва резервлардан тўла фойдаланиш, бошқа турдош корхоналар билан узвий алоқада бўлиш, моддий манфаатдорликни ошириш учун мустақилликни таъминлаб бориш керак.

Яна бир муҳим масала. Хўжаликни янгича бошқариш шароитида қурилиш трестлари ҳамма объектларни фақат давлат буюртмаси асосида қуришлари белгиланган. Хўжалик ҳисобида ишлаётган корхоналарда эса аста-секин маблағ йиғила боради. Улар бу маблағни уй-жой қурилиши ва социал объектларни ривожлантиришга сарф қилишлари керак.

Қурилиш трестлари ҳамма ишларини олдиндан давлат буюртмасига киритиб қўйган шароитда бу ишларни ким амалга оширади? Айни пайтда давлат буюртмасига халқ эҳтиёжига керак бўлмаган ва халқ хўжалигига зарурияти йўқ маҳсулотлар кириб қолиш ҳоллари ҳам оз эмас. Давлат буюртмаси асосида ишлаётган корхоналарнинг фондлар билан таъминланиши ҳам узвий равишда ташкил этилмаган. Натижада ишлаб чиқариш фондларидан самарали фойдаланилмаяпти.

Баъзи корхоналарда давлат буюртмаси салмоғи бирмунча ошириб кўрсатилмоқда. Бу давлат буюртмаси тўла бажарилмаслигига, хўжалик ҳисоби принципи бузилишига сабаб бўляпти. Шунинг учун корхоналардаги ишлаб чиқариш қувватларининг ҳаммасини давлат буюртмасига йўналтирмасдан, уларнинг маълум қисмини корхоналарнинг ўз эҳтиёжларини қондирадиган товарлар ишлаб чиқаришга ҳам ажратиш керак. Давлат буюртмаси моҳиятини тўла тушуниш ва амалда жорий этиш учун низом ишлаб чиқилса, мақсадга мувофиқ бўлар эди. Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги Қонунда корхоналар хўжалик шартномаси бўйича маҳсулот етказиб беришлари ва бундай маҳсулотни ўзлари улгуржи ярмаркаларда сотишларига йўл очиб берилсин, деб таъкидланган-ку. Давлат буюртмаси билан хўжалик шартномаси ёки халқ истеъмоли моллари ўртасидаги фарқлар нималардан иборат? Ҳар бир корхона ўз имкониятларига кўра, беш йиллик муддатга мўлжалланган давлат буюртмасига эга бўлиши шарт. Чунки давлат томонидан тасдиқланадиган фондли ресурслар биринчи навбатда давлат буюртмасига мўлжалланган бўлади.

«Узбексельмаш» заводи бу йил 42 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариши керак. Бунинг 36 миллион сўми давлат буюртмасига мўлжалланган. Бу, 85 процентдан ортиқроқни ташкил қилади. Ҳолбуки, заводда 100 хилдан ортиқ маҳсулот ишлаб чиқариш планлаштирилган. Тушунарлики, корхонанинг мустақиллигини таъминлаш ва ривожлантириш учун давлат буюртмаси салмоғини озайтириш, ҳеч бўлмаганда 70 процентгача тушириш керак.

Давлат буюртмаси ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сифатини яхшилаш ва хилларини тез янгилашни тақозо этади. У такомиллаштирилган ишлаб чиқаришни талаб қилади. Қўшимча ускуна ҳамда машиналар ўрнатилган ва умуман, моддий-техника шароити етарли бўлган корхоналарда ишни бир сменали эмас, балки икки сменали ташкил этиш керак. Бу ҳолда ишчилар сони ҳам икки баравар ортиши керак, лекин иш ҳақи фонди фақат 20-30 процент оширилади, холос. Шундай экан, иш ҳақи фондини ташкил қилиш нормативи асосан давлат буюртмаси бўйича ишлаб чиқарилаётган маҳсулотдан олинган фойдага боғлиқ бўлиши мумкин. Давлат буюртмасидан ташқари ишлаб чиқарилаётган халқ истеъмоли молларига кооператив савдо шартнома асосида улгуржи ва чакана баҳоларни ўзи қўйишига ҳуқуқ бериш лозим. Корхонага қарашли махсус савдо бўлинмаларида товарлар комиссион баҳода ҳам сотилиши мумкин.

Корхона ишлаб чиқариши давлат буюртмаси асосида планлаштирилади. Бу — давлат корхоналарининг хўжаликни янгича юритишдаги биринчи қадами. Ишларнинг тез ва самарали амалга оширилиши партиямизнинг экономикани тубдан қайта қуриш ва халқимизнинг сифатли товарларга ўсиб бораётган эҳтиёжини қондириш вазифаларини муваффақиятли бажаришда бош омил ҳисобланади.

Ш. ЗАЙНУТДИНОВ,
Тошкент халқ хўжалиги институти доценти.

• *Мунозара минбари*

ТАЪСИРЧАНЛИК ЯНАДА ОШАРДИ

Халқ контроли органларининг ишида қайта қуриш ўтган йилдан бошлаб амалга ошириляпти. Иқтисодий ислоҳотнинг халқ хўжалиги турли соҳаларида қўлланилиши ва давлат корхонаси ҳақидаги Қонуннинг жорий этилиши контрол органлари олдига ғоят муҳим ва мураккаб вазифаларни қўйди. Назоратчилар бу вазифаларни бажариш учун аниқ план асосида иш олиб бормоқдалар.

Жамиятимизда демократия чуқурлашиб бораётган ҳозирги даврда контролнинг жамоатчилик ва давлат номидан амалга оширилиши табиийдир. Иттифоқ, республика, ўлка, область, шаҳар ва район халқ контроли комитетлари давлат контроли органлари сифатида ишласа, корхона, ташкилот ва муассасалардаги халқ контроли группа ва постлари жамоатчилик асосида иш кўрадилар.

Республикамизда ҳозир 18 минг 846 та бош группа, 23 минг 836 та цех группаси, 10060 та халқ контроли пости мавжуд, уларнинг таркибида 443 минг 619 нафар назоратчи бор. Улар демократик асосда сайланган халқ вакиллари бўлиб, халқ хўжалиги ва социал ҳаётнинг турли соҳаларида иш олиб бормоқдалар. Ўтган йилнинг ўзида улар 200 мингдан ортиқ текшириш ўтказдилар. Бу текширишлар асосида корхона ва ташкилотларнинг маъмурияти ва жамоат ташкилотлари томонидан айбдор ходимларга нисбатан тегишли чоралар кўрилди. Ишлаб чиқариш жараёнларини яхшилаш, технологияни такомиллаштириш, моддий ва молиявий ресурсларни тежаб сарфлаш бўйича назоратчилар киритган кўплаб таклиф ва тадбирлар амалда татбиқ этилмоқда.

Аммо масалага қайта қуриш талаблари нуқтаи назаридан, танқидий тарзда ёндашадиган бўлсак, контрол бизнинг жамиятимизда ҳамон тарқоқ ҳолда амалга оширилмоқда, унинг таъсирчанлиги етарли эмас, текширишларнинг кўплиги бирбирини такрорлаши, оқибатда корхона ва ташкилотлар бошлиқлари, бошқа ходимларининг анчагина иш вақти бекорга сарфланаётганлиги кўзга ташланмоқда.

Баъзан корхона ва ташкилотларда халқ контроли группалари аъзоларининг сони керагидан ортиқча кўпайтириб юборилганлиги, зарурат бўлмаган ҳолларда ҳам цех группалари ва постлар тузилаверганлиги, улар томонидан майда-чуйда текширишларнинг кўплаб ўтказилиши, сон кўрсаткичларига берилиб кетиб, сифат кўрсаткичлари унутилаётганлигидан далолат бермоқда.

Агар группа ва постлар аъзоларининг сони керагидан ортиқча эмас, балки меъёрида бўлса ва улар фаол ишлайдиган кишилардан ташкил топса, контролнинг савияси ва самарадорлиги янада юқори бўлар эди. Йирик корхона ва ташкилотларда комитет ёки группанинг раиси контрол фаолияти учун иш ҳақи оладиган бўлса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Сўнгги йилларда турли контрол қилувчи муассасалар ва инспекциялар анча кўпайиб кетди, бу эса ўз навбатида контрол ишида тарқоқликка ва текширишларнинг самарадорлиги паст бўлишига сабаб бўляпти.

Идоравий контрол ишини қайта қуриш секин ва қийинчиликлар билан амалга оширилмоқда. Сўнгги 15—20 йил ичида қўшимча кўпдан кўп турли инспекциялар ва идоралараро назорат органлари ташкил этилди. Масалан, республикамизнинг ўзида ўтган йилнинг иккинчи ярмида 6480 нафар ходими бўлган 27 та идоралараро контрол органлари ва 3209 нафар ходими бўлган 59 та идоравий контрол органлари мавжудлиги ва улар текширишлар олиб борганлиги маълум. Бир қатор идоралараро инспекцияларни бекор қилиб ёки қисқартириб, улар ҳисобига жамоат-давлат контроли органлари мустаҳкамланса ва уларнинг ҳуқуқ доираси янада кенгайтирилса, контрол ишининг таъсирчанлиги, контрол органларининг демократизми янада ошади, деб ўйлаймиз.

Бўлажак жамоат-давлат контроли органларининг ҳуқуқ доираси ҳозирги халқ контроли органлариникидан ортиқроқ бўлиши лозим. Ҳозирги халқ контроли органларининг ҳуқуқ доирасида битта камчилик бор. Уларга маҳаллий Советлар ижроия комитетларининг аппаратини текшириш ҳуқуқи берилмаган. Ваҳолонки, партия Марказий Комитети ва ҳукумат томонидан қабул қилинаётган аксарият қарорларда вазифа ва топшириқларни бажариш тегишли министрлик, идора ва маҳаллий Советлар ижроия комитетларига юклатилади. Министрлик, идоралар билан бир қаторда ижроия комитетларининг аппарати ва раҳбарияти ҳам текширилиши зарур. Бир қатор қарор ва директив кўрсатмаларнинг ўз вақтида ва тўлиқ бажарилиши ижроия комитетлари раҳбариятининг интизоми ва ишдаги оперативлигига боғлиқ. Шу жиҳатдан республика жамоат-давлат контроли комитетига область, шаҳар ва район Советлари ижроия комитетларини текшириш, бу контрол органининг область комитетларига эса шаҳар, район ва қишлоқ Советлари ижроия комитетларининг фаолиятини текшириш ҳуқуқини бериш масаласи ҳал этилиши лозим, деб ҳисоблаймиз.

Шаҳар ва район жамоат-давлат контроли комитетларини шаҳар ва район Советига эмас, балки область Советларига бўйсундириш мақсадга мувофиқ бўлур эди. Бу тадбир уларга зарур мустақиллик берарди. Бизнингча, барча идоралараро ва идоравий (шу жумладан, касаба союзлари, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари) контрол органлари томонидан ўтказиладиган текшириш фаолиятини мувофиқлаштириш вазифаси бўлажак жамоат-давлат контроли органлари зиммасига юклатилса тўғри бўларди. Шу ўринда бўлажак партия контроли органлари ҳамда жамоат-давлат контроли органларининг келажакдаги ўзаро муносабатлари ва тегишли ҳолларда ҳамжиҳатлик тарзидаги ҳаракатлари қайси шаклда бўлиши ҳақида муайян фикр айтилса ёмон бўлмасди.

Т. ХОНХУЖАЕВ,
Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетининг бўлим мудири.

ОРОЛГА ОБИҲАЁТ

Ўзбекистон деҳқонлари, барча меҳнаткашлари, жамоатчилигига МУРОЖААТНОМА

Азиз юртдошлар, дўстлар!

Орол денгизи ва унга ёндаш регион нечоғлик хавф остида қолганлиги ҳар бирингизга маълум, албатта. Одамнинг табиатга нисбатан ўйламай-нетмай қилган ҳужуми, бир зумлик муваффақиятни деб масъулиятсизларча хўжалик юритиши, ўзбошимчалик билан чиқарган қарорлари ва оқибати ўйланмаган лойиҳалар натижасида шу ноёб ҳавза—Ўрта Осиёнинг бебаҳо дурдонаси ҳалокат ёқасига келиб қолди.

Кейинги чорак аср мобайнида айтилган шу сабабларнинг ўзи билангина денгиз акваторияси ва ундаги сув ҳажми қарийб уч баравар камайди, Орол сатҳи 13 метр пасайди, қирғоқ чизиғи 70—80 километр чекинди. Орол денгизи балиқчилик ва транспорт аҳамиятини батамом йўқотди, қирғоқбўйи зонасининг наботод ва ҳайвонотига қақшатқич зиён етказилди, регион иқлими сезиларли ўзгаришларга дучор бўлди.

Буларнинг ҳаммаси Оролни ва Оролбўйини экологик ҳалокат райони, деб ҳисоблашга тўла асос бўлади. Орол фожиасига экология мезонлари билангина баҳо бериб бўлмайди — у социал-иқтисодий, сиёсий ва ниҳоят, маънавий муаммоларни ҳам ўз ичига олади.

Қуриган денгиз тубида ҳосил бўлган туз ва қумдан иборат чўл атроф районларнинг деҳқончилиги ва чорвачилигига каттагина зиён етказмоқда. Иш ўринлари йўқолмоқда, балиқчи посёлкалари бўшаб қолмоқда, аҳоли туғилиб-ўсган жойларини тарк этишга мажбур бўлмоқда.

Аччиқ ҳақиқат мана шундай...

Ана шу ҳақиқат кейинги вақтларда ҳукумат Орол бўйидаги экологик, социал-иқтисодий ва санитария вазиятини тубдан яхшилашни кўзловчи бир қанча муҳим қарорлар қабул қилганлиги тўғрисида ҳам гапириб ўтишимизни тақозо этади. Ҳозир регионлаги вазиятни ҳар томонлама соғломлаштириш борасида биринчи навбатдаги чоралар комплексини ишлаб чиқишга доир ишлар олиб борилмоқда.

Аммо Оролни қутқариб қолиш турли даражалардаги раҳбар идораларгагина боғлиқ бўлиб қолмайди. Орол денгизи — умумий мулкимиз, умуммиллий ифтихоримиздир. Табиат бизга эҳсон этган бу мўъжизани келгуси авлодлар учун сақлаб қолиш тўғрисида қайғуриш ҳам муштарак бўлмоғи лозим.

Биз Ўзбекистон қишлоқлари ва шаҳарларининг барча меҳнаткашларига мурожаат этиб, ноёб сув ҳавзасини қутқариб қолиш учун энг фаол, олижаноб курашга қўшилишга даъват этамиз. Бунинг учун деярли ҳар бир киши амалда кўп иш қила олади.

Биз республика агросаноат комплексининг ходимларига мурожаат этиб, ниҳоят сўздан ишга ўтиш ва Оролнинг турли регионларида деҳқончилик структурасига турмуш тақозо этувчи зарур ўзгаришлар киритишга даъват қиламиз! Экологик вазият мушкуллашган зоналарда шундай экин ва шундай парваришлаш технологиясини жорий этиш керакки, улар халқнинг буюк қимматбаҳо бойлиги — сувни, Оролга оқиб келадиган сувни тежашга имкон берсин! Олимлар Амударё ва Сирдарё этакларида деҳқончилик структурасини рационализация қилишнинг ўзигина бир йилда денгиз учун камида 7 куб километр сувни бўшатишини ҳисоблаб чиқдилар.

Республиканинг барча ирригаторларини ва мелиораторларини, сув хўжалиги ташкилотларининг ҳамма ходимларини Оролнинг эҳтиёж ва кулфатларига эътибор беришга, суғоришдаги ваҳшиёна муносабатларга, бебаҳо сувни нест-нобуд қилишга барҳам бериш учун ўзларига боғлиқ бўлган ҳамма ишларни қилишга даъват этамиз.

Шу муҳим ишни бирон кун ҳам, бирон соат ҳам орқага сурмай, бирон моддий-техника ресурслари ёки одам ресурсларини сарфламай, ҳозирнинг ўзида ҳам бу борада анча ишлар қилиш мумкин.

Сув нобуд бўладиган ва сув нобуд бўлиши мумкин бўлган ҳамма ариқларни ҳеч кечиктирмай бўғиб, мавжуд коллектор-оқинди сув ҳавзаларини денгиз тарафига буриб, ҳозир Сариқамиш, Арнасой каби бекик котлованлардаги сувни Оролга қайтариш керак. Текисликдаги **кўпгина сув омборларини сақлаб қолиш** нечоғлик мақбуллигига талабчанлик ва идрок билан қараб, ҳақиқатан ҳам суғорма деҳқончилик учун зарурларини қолдириш лозим.

Ҳеч кечикмай, бирон дақиқани ҳам бой бермай, ирригация ва мелиорация тармоқларини реконструкция қилишга, биринчи навбатда сувнинг сирқиб нобуд бўлишига тамомила барҳам бериш учун магистрал каналлар ва хўжалик ички каналлари юзини қоплашга киришиш керак. Шунда тежаладиган кўп куб километр сувни асраб, Оролга қайтармоқ керак!

Суғориладиган ерларда экинларни суғориш пайти келди. Бу пайт узоққа чўзилади ва ниҳоятда кўп сув керак бўлади. Аввал бошданоқ Ўрта Осиёдаги жуда катта дарёларнинг ортиқча суви деб аталмиш сувидан оқилона фойдаланиш керак. Ҳозир бу дарёларнинг кўп сувли, даврий такрорланиб турадиган палласи бошланди. Ортиқча сув ҳавзаларга беҳудага ташлаб юборилган ўтмиш йиллардаги жиноий ишлар практикасига сира ҳам йўл қўйиб бўлмайди! **Бу эса йил мобайнида Оролга зарур бўлган 10—15 куб километр сувни оқизишга имкон беради.**

Биз республика сувчилари шонли отрядига мурожаат этиб, ҳамма ерда ва ҳамма ишда бебаҳо сувни тежашга даъват этамиз! Бир гектар пахта даласига йил мобайнида 15 минг куб метргача сув сарфланаётганлигига тоқат қилиб бўладими? Бу миқдор илмий асосланган нормадан анча ортиқдир. Бир гектар шолипояга эса ҳатто 45—50 минг куб метр ва ундан ҳам кўпроқ сув сарфланади. Оролдан тортиб олинган сув мана қаерларга сарфланмоқда!

Биз республика олимлари, мутахассислари, барча инженер-техник ходимларига мурожаат этиб, ҳар куб метр сувни тежаб-тергаб, ундан омилкорона фойдаланишга имкон берувчи сувни тежайдиган технологиялар, айланма схемаларни қишлоқ хўжалик ва саноат ишлаб чиқаришига изчиллик ва матонат билан дадил жорий этишга даъват қиламиз.

Коммунал хизмат ходимларига, шаҳарлар ва ишчи посёлкаларининг ҳамма аҳолисига мурожаат этиб, маиший эҳтиёжлар учун сувни тежаб сарфланг, уни Орол денгизи учун асранг, деймиз!

Денгизни, бутун Орол бўйини асраб қолиш учун курашда Ўзбекистон пионерлари ва мактаб ўқувчилари кўп ишлар қила оладилар. Уларнинг республикадаги катта-кичик дарёлар, бошқа сув ҳавзаларни сақлаш ва озода тутиш учун юришида қатнашувчи «зангори соқчилар» кучга тўлиб бораверсин.

Биз оммавий ахборот воситалари ходимларига мурожаат этиб, газета ва журналлар саҳифаларида, телевидение ва радиоэшиттиришларида доимий рубрикалар, бўлимлар таъсис этишни ҳамда республика меҳнаткашларининг Орол ва Оролбўйини қутқариб қолиш учун курашини муттасил кенг ва ёрқин ёритиб боришни, сув таъминоти ҳамда сувдан тежаб фойдаланиш борасидаги илғор тажрибаларни кўрсатишни, сувни исроф этувчиларни, умумий инсонпарварлик мақсадларига эришишга халақит берувчи кишиларни ва ишларни қаттиқ танқид қилишни сўраймиз.

Бу ерда айтиб ўтилган, ҳеч кимдан ҳеч қандай чеклашни, аслида эса бирон тийин ҳам харажат қилишни талаб этмайдиган табиатни муҳофаза қилиш ва сувни тежаш чора-тадбирларининг ўзиниғина амалга ошириш натижасида ҳар йили Оролга камида 25—30 куб километр — Сибирь дарёларидан келтириладиган сувдан уч баравар кўп сув бериб туриш мумкин бўлади.

Бизнинг бу даъватимизни регионлаги барча қардош республикаларнинг меҳнаткашлари қўллаб-қувватлашларига аминмиз. Орол денгизи — Ўрта Осиё халқларининг муштарак ҳаёт манбаи, табиатнинг умумий бебаҳо эҳсонидирки, уни одамлар учун сақлаб қолиш лозим.

Орол яшамоғи керак! Бугунги кунда унинг тақдири ҳар биримизга боғлиқ.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи ҳузуридаги Оролни асраш жамоатчилик комитети.

КАДРЛАР ЎҚУВИ

Тошкент олий партия мактабининг партия, совет ва идеология кадрлари малакасини ошириш факультетида Ўзбекистон, Тожикистон ва Туркманистон қишлоқ районлари ижроия комитетлари раисларининг маданият масалалари билан шуғулланувчи ўринбосарлари машғулотларни ниҳоясига етказдилар.

Тингловчилар партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитетининг шундан кейинги Пленумлари қарорлари асосида КПСС марксча-ленинча назариясига оид энг муҳим масалаларни, партия социал ва иқтисодий сиёсати ҳамда ҳозирги шароитда уни амалга ошириш муаммоларини ўргандилар. Ўқув программасида КПСС Марказий Комитетининг XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига Тезисларини муҳокама қилишга, халқ депутатлари Советларининг ролини ошириш, ижтимоий турмушни ва ўзини ўзи бошқаришни қайта қуриш, демократиялаш жараёни чуқурлашиб бораётган шароитда уларнинг активлигини, мустақиллиги ва масъулиятини кучайтириш масалаларига алоҳида ўрин берилди.

Қишлоқда турмуш маданиятини ошириш, аҳолига савдо, маиший ва тиббий хизматни яхшилаш, социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш муаммоларига бағишланган учрашув ва суҳбатлар ўтказилди.

Тингловчилар Янгийўл ва Сирдарё районларида ўтказилган сайёр амалий машғулотларда маҳаллий Советлар ишининг мазмуни ва услубини қайта қуриш тажрибаси билан, уларнинг уй-жой ва маданий-маиший қурилиш программаларини бажариш соҳасидаги фаолияти билан танишдилар.

КПСС Марказий Комитетининг XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига Тезисларида таърифлаб берилган сиёсий платформанинг асосий йўналишларига оид семинар машғулотлар сермазмун бўлди. Ҳозирги босқичда Советларнинг ишини қайта қуришга доир кўпгина масалалар юзасидан тажриба кенг кўламда баҳам кўрилди. Тингловчилар маҳаллий Советлар тўғрисидаги қонунлардан ижроия комитетларнинг фаолиятида фойдаланишга бағишланган амалий машғулотларда актив қатнашдилар.

Тингловчилар Ўзбекистон ва Тожикистон ёзувчилари, рассомлари, композиторлари, журналистлари билан учрашдилар. В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкент филиалида «Лениннинг кооператив плани ва унинг Ўрта Осиё регионида амалга оширилиши» мавзусида машғулот ўтказилди. Кино уйида қишлоқ аҳолисининг маданий дам олишини ташкил этиш проблемаларига бағишланган учрашув-суҳбат бўлиб ўтди.

Машғулотлар халқ депутатлари Советларининг иш формалари ва методларини янада такомиллаштириш, замон талабларига мувофиқ равишда уни қайта қуриш масалалари тўғрисида якка-якка суҳбат ўтказиш билан тугади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг масъул ходимлари, бир қанча область ижроия комитетларининг, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, олимлар тингловчилар ҳузурида сўзга чиқдилар.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕК ШОИРИ ХОТИРАСИ

МАРИИНСК (Кемерово области), 23 июнь. (ТАСС мухбири). Бугун Кузбассда ўзбек совет поэзияси асосчиларидан бири Усмон Носир хотирасига бағишланган адабиёт байрами бошланди. Усмон Носир Лермонтовнинг «Иблис» ва «Мцири» поэмаларини ўзбек тилига таржима қилган бўлиб, бу таржима ҳали ҳам мислсиз ҳисобланади.

Шоир Сталин репрессиялари қурбони бўлиб, уруш йиллари Сибирда ўлганида ҳали 30 га тўлмаган эди. Кузбасс меҳнатчилари унинг хотирасини муқаддас сақламоқдалар. Улар шоир дафн этилган жойни топдилар. Ҳозир у ерга ёдгорлик ўрнатилган.

Шу ерда, Мариинск шаҳри яқинида Кузнецк ўлкаси бўйлаб ўзбек ва рус адабиёти байрами бошланди. Байрамда қардош республикадан келган шоирлар, адиблар, танқидчилар ва нашриётларнинг вакиллари қатнашмоқдалар. Усмон Носирнинг шеърлари ўз она тилида ва рус тилига таржимада тантанали ва илҳомбахш янграмоқда. Кузбасс шоирлари Усмон Носир шеърларини зўр муҳаббат ва самимият билан таржима қилганлар. Бу шеърлар яқин орада Тошкентда «Ёш гвардия» нашриётида алоҳида китоб бўлиб чиқади.

• *Бугун—Ихтирочилар ва рационализаторлар куни*

НОВАТОР— ЯНГИЛИК ЯРАТУВЧИ

Фан-техника тараққиёти байроқдорлари байрами арафасида «Совет Ўзбекистони» мухбири Ж. ХОЛҚОСИМОВ Бутуниттифоқ Ихтирочилар ва рационализаторлар жамияти Ўзбекистон республика кенгаши раиси Тожиддин АЛИМОВ билан учрашиб, давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР Қонунининг новаторликка оид бандини шарҳлаб беришни сўради.

— СССР Қонунининг 11-модда 7-бандида бундай дейилган: «Корхона меҳнат коллективларининг барча аъзоларини фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, маҳсулот сифатини яхшилаш, ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва унинг маданияти даражасини ошириш вазифаларини ҳал этишга жалб қилишга ҳаракат қилиши керак, меҳнаткашларнинг илмий-техникавий ижодкорлигини ҳар томонлама рағбатлантиради. Корхона ихтирочилик ва рационализаторлик ишини, тажриба алмашишни ташкил этади, кўриклар ўтказади; сифат группаларини тузади, сифатни яхшилашда меҳнаткашлар ижодий иштирокининг бошқа формаларини қўллайди; технология, патент ва лицензия ахбороти сақланишини таъминлайди».

Ушбу талаб корхона-ташкилотлар ихтирочи ҳамда рационализаторлар кенгашлари зиммасига катта вазифа — техника тараққиёти учун қизғин кураш олиб бориб, техника янгиликларини тез жорий этиш, ижодкорлар ҳуқуқларини ҳимоя қилишдан иборат тиғиз вазифалар қўймоқда. Дарҳақиқат, новатор бўлиш осон эмас. Новаторлик янгилик яратувчиликдирки, бундай масъулиятни зиммасига олган ҳар бир киши бутун истеъдоди, малакаси ва маҳоратини ишга солиб, экономика тараққиётига муносиб ҳисса қўшишга интилади. Бу интилиш аксарият ҳолларда яхши натижалар бермоқда.

Экономика ихтиролар ва рационализаторлик таклифлари ҳисобига ўз қудратини ошириб бораётган экан, бунда суръатларни жадаллаштиришга ғов бўлиб турган айрим нуқсонларни бартараф этиш талаб қилинади. Шундай нуқсонларни тугатиш олға ҳаракатимизга катта йўл очиб беради.

Халқ хўжалиги қимматбаҳо техника янгиликлари ишлаб чиқаришга жорий қилинмаслиги важидан жабр кўрмоқда. Масалан, жорий этилиши лозим бўлган ихтироларнинг жуда катта қисми — 80 проценти бир корхонада қўлланилаётганидир. Ихтироларнинг 15—17 проценти икки-уч корхонадагина жорий этиляпти. Фақат 3—5 процент ихтиролар сал кенгроқ миқёсларда ҳаётга татбиқ қилинмоқда.

Бу ишончли манбалардан олинган маълумотки, унга баъзи бир таҳлилларни ҳам илова қилиш ўринли. Ихтироларнинг 25 проценти рўйхатга олинганидан уч йил ўтиб жорий қилинаётгани нормал ҳол эмас. Техника янгиликларининг чорак қисми эса беш йил мобайнида ҳам аранг ишлаб чиқаришга қўлланилмоқда. Шунингдек, мамлакат миқёсида расмийлаштирилган ихтиролар бир кун олдин жорий қилинган тақдирда ҳам экономика 3 миллион сўмдан кўпроқ қўшимча манфаат кўради.

Шу важдан ихтиролар ва рационализаторлик таклифларини ҳужжатлаштириш-у, уларни ишлаб чиқаришга жорий этиш жараёнидаги чўзилиб кетиш, сансалорликларнинг олдини олишимиз зарур. Ўтган йилги ишларнинг паст-баландини чамалаш, фаолиятнинг барча қирраларини чуқур таҳлил этиш шуни кўрсатдики, республика бўйича ҳар бир таклиф ўз вақтида ишлаб чиқаришга жорий этилган тақдирда у халқ хўжалигига 2,1 минг сўм иқтисодий самара беради. Янгиликларнинг ўз вақтида татбиқ қилинмаслиги сабабли ҳар йили ўртача 15 миллион сўмдан кўпроқ иқтисодий самара совурилиб кетмоқда. Республика ихтирочи ва рационализаторлари кенгашининг IX пленуми бу аҳволни чуқур таҳлил қилди ва уни бартараф қилиш йўлларини кўрсатиб берди.

Жамият активлари фаолиятида қайта қуриш талаблари асосида катта ўзгаришлар рўй бермоқда. Кенгаш аъзолари ва активлар жойларга тез-тез чиқадиган, мавжуд аҳвол билан яқиндан танишадиган, янгиликларнинг жорий этилишига амалий ёрдам кўрсатадиган бўлиб қолдилар.

Баъзи мисолларга мурожаат қилишга тўғри келади. Бухоро тўқимачилик комбинати рационализаторлари С. Бадалов билан О. Ҳамидовнинг таклифлари ҳақида ўз вақтида қарор қабул қилинмаган. Жамият область кенгашининг аралашуви билан йўл қўйилган хато тузатилди. Рационализаторлик таклифи ишлаб чиқаришга жорий қилинди ва унинг муаллифлари рағбатлантирилди, ҳақлари ундириб берилди.

Фарғона ёғ-мой комбинатида ҳам рационализаторлик таклифлари кўриб чиқилиши ва ижодкорларга ҳақ ундириб бериш масалаларида аралашишга тўғри келди. Фарғона бадиий буюмлар фабрикаси рационализатори О. Сафаровнинг бичиқчилик жараёнларини такомиллаштиришга қаратилган таклифи жорий этилиши учун бир йил мобайнида иш олиб борилди. «Азот» бирлашмаси рационализаторларининг сермасара таклифи жорий қилингунгача бир йилдан кўпроқ шуғулланилди. Таклиф ишлаб чиқаришда қўлланила бошлади. У йилига 150 минг сўмга яқин иқтисодий самара бериши ҳисоблаб чиқилди.

Чирчиқдаги «Химавтоматика» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида инвентаризация ўтказилганда қизиқ воқеага дуч келинди. Новаторларнинг қараб чиқилмаган ва жорий қилинмаган кўпгина таклифлари тўпланиб ётганлиги маълум бўлди. Зудлик билан ишга киришилди. Текшириш ўтказилгандан кейин корхонада йўл қўйилган аҳволни тузатиш чоралари кўрилди. Натижада корхона ҳисобида рағбатлантирилмаган, жорий қилинмаган, рўйхатга олинмаган таклифлар қолмади.

Самарқанддаги «Красний двигатель» заводида айрим хизмат ходимларининг айби билан тақдим қилинган рационализаторлик таклифлари вақтида таҳлил қилинмаган, таклифларнинг иқтисодий самараси қанчалигини аниқлаш муддатлари чўзилиб кетган. Табиийки, бундай аҳвол юз берган жойда тақдим қилинган рационализаторлик таклифлари муаллифлари вақтида рағбатлантирилмай қолган. Заводнинг ихтирочи ва рационализаторлар кенгаши таклифига кўра, корхона директорининг буйруғи билан бундай аҳволга йўл қўйган бўлим раҳбарлари, бош механик ва бош металлургга маъмурий чора кўрилди.

Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги Қонун ихтирочилар ва рационализаторлар кенгашлари аъзоларини ўз ишларига танқидий назар билан қарашга даъват қилмоқда. Қайта қуриш талаблари асосида иш тутиш туфайли яқин ўтмишда йўл қўйилиб келган хатолар, камчиликлар тузатилмоқда, уларни такрорламаслик чоралари кўрилмоқда.

Бир сўз билан айтганда Ихтирочилар ва рационализаторлар кунини республикамиз новаторлар армияси ўз ишларини активлаштирган ҳолда кутиб олмоқдалар. Кейинги вақтда ижодкорлар сафи кенгайди, маҳсулот сифатини яхшилашга оид кўриклар ва конкурслар ўтказиш яхши самаралар бермоқда. Мутахассислар патент ва лицензия ишларининг аҳволини яхшилашга оид ҳуқуқлардан ўринли фойдаланадиган бўлиб қолдилар.

Қарши тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг коммунист Ҳаловат Раҳматова бошлиқ бригадасида ҳар бир чевар кўйлак тикишнинг барча жараёнларини бажара олади. Бу вақтдан ютиш, иш сифати ва самарадорлигини ошириш имконини бермоқда.

Суратда: шу бригадада ишлаб тажриба орттирган дазмолловчи Ноила Юнусова.

Ш. Шаропов фотоси (ЎзТАГ).

• *Шу куннинг мавзуида*

СОВУН, ГУГУРТ ВА ТУЗ

Ўзбекистон ССР савдо министри Юрий Петрович Литвиненко озиқ-овқат маҳсулотлари масалалари билан биринчи ўринбосарим Клара Насриддиновна Комилова шуғулланади, шу кишига мурожаат қилсангиз, деди хушмуомилалик билан.

Аммо мен биринчи ўринбосарни безовта қилиб нима қиламан, у нима ҳам дерди, деб ўйладим. Қанча гугурт, совун ва туз ғамлаб қўйилганлигини айтадими? Ана шу маҳсулотларни аҳоли жон бошига тақсимлаб, 2000 йилгача етишини исботлаб берадими...

Мен эса кеча харидор ўзига ўзи хизмат қиладиган магазинда кассир аёл ёнида турардим, кўнглим жуда ғаш эди.

Онгсиз кампирлар бу ишни қилишаётгани йўқ. Ковбойча кийимдаги барзанги киши пишиллаб бақувват қадоқ қўллари билан фанер яшикдан гугуртларни қопга солмоқда. Ветеран эса ўзининг ветеран эканлигини тасдиқловчи гувоҳномасини қўлига ушлаб, гугурт яшигига яқинлашишга ҳаракат қиляпти, у орден ва медалларини кўриб ҳурмат қилишсин, дегандек тақиб олган. Башанг кийинган аёл — мен уни танидим, қўшни нашриётда ишлайди — маникюр қилинган бармоқлари билан пештахтадаги қолган атир совунни йиғиштириб олмоқда: кир совун эрталаб соат 11 да тамом бўлган. Одамлар туз турган пештахта олдида оғизларини очиб ҳайрон бўлиб қараб туришибди, ҳа тузни ҳам талаб кетишди. Мана энди яна кутиб туришибди, уялганларидан ерга қарашади. «Туз ташиб келтириб улгурмаяпмиз», дейди сотувчи жаҳл билан. Унинг кўзларида истеҳзо аралаш жаҳл акс этмоқда. Аммо у хизматда, харидор эса ҳамиша ҳақ.

Аммо харидор ҳамиша ҳақми? Бизга нима бўлди, ўртоқлар? Қандай аҳволга тушиб қолдик? Юз бераётган ҳолни минг хил изоҳлашяпти. Айбдорларни қидириш керакми?

Ҳа, бизга узоқ вақт давомида ёлғон гапириб келишди, «ижобий мисоллар билан тарбиялаб келишди». Квартира йўқми — квартиралар жадал қурилаётганлиги ҳақида ёз. Гўшт етишмаяптими — чорвадорлар тўғрисида ёз, карам сомсани ташвиқот қил. Бизни ана шундай тарбиялашди. Катта амалдорнинг туз кўплиги тўғрисидаги гапларини газетадан ўқисак беихтиёр: «туз кўп деб ёзяптими, демак йўқ эканда» деб ўйлайсан киши.

Ватан учун мураккаб бир даврда одамлар худди шундай ўйлашларини назарда тутишмаётганмикин? Бизнинг янги эркинлигимиз, янги демократиямиз, ниҳоят ҳуқуқий давлат тузишга бизнинг қатъиятимиз — ҳаммага ҳам маъқул бўлаётгани йўқ. Турмалардаги бегуноҳ кишилар ўз жойларини сохтакорларга бўшатиб бермоқдалар. Деҳқонлар ерни ўз қўлларига олиб, ўзларини шу ернинг хўжайини сифатида ҳис эта бошладилар. Меҳнат коллективлари майда-чуйда ишларга аралашишга қарши чиқмоқдалар. Партия беғаразлик, дадиллик ва ҳалоллик намунасини кўрсатиб, одамларни ўз орқасидан эргаштириб боришни қайта ўргатмоқда.

Миш-мишларга ишониб.
Рассом М. Жўраев.

Ана шундай умидбахш ишлар ёнида ташвиш белгилари пайдо бўлмоқда. Улгуржи савдони, хўжалик жиҳатдан мустақилликни жорий этиб, миллионлаб амалдорларни лавозимидан маҳрум қилаётган давлат корхонаси тўғрисидаги қонун анча бўшаштириб қўйилди. Ғалати вазиятда қайта қуришга қарши манифест пайдо бўлди, биз «Советская Россия»да босилган мақолани кўзда тутяпмиз. Бошқа бир газетада мансабдор шахснинг қанд сотишни нормалаб қўйиш ҳақидаги ғояси «пайдо бўлади»—шундан сўнг магазинларда қанд қолмайди.

Солиқ ҳақидаги фармон. Агар бу фармон кучга кирганида эди, эндигина туғилган кооператив ҳаракатини бўғиб ташлаган бўлар эди...

Аммо халқнинг иродаси равшан. Жамоатчилик тазйиқи билан давлат буюртмалари системасига тузатишлар киритилмоқда. Олий Совет биринчи марта ўз овозини кўрсатди, ана шу фармон тасдиқланмади. Сахалинда, Ярославлда, Москвада, бошқа жойларда меҳнаткашлар оммаси бўлажак партия конференциясига «наряд билан» белгилаб қўйилганларни эмас, балки чинакам муносиб делегатларни, ҳақиқий коммунист революционерларни йўлламоқдалар.

Ўн миллионлаб кишилар — қайта қуриш тарафдори. Янги хатти-ҳаракатлар — совун, гугурт ва туз айни ана шу кишиларга қаратилган. Савдо министрлигида журналистлар билан суҳбатлашишдан чўчимайдиган кишилар бор. Улар бозор инжиқликларини яхши биладилар. Ана шу кишиларнинг фикри қуйидагича: гугурт, туз ва совун бўлмайди деган миш-мишлар Ўзбекистонга мамлакатнинг шимоли ва шарқидан етиб келди ва дарҳол шов-шувга сабаб бўлгани йўқ. Аммо вақт ўтиши билан — айни XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси очилиши арафасида бундай иғволар илдиз отиб кетди.

Ўртоқлар, ҳушёр бўлайлик. Энг машъум туйғулар: очкўзлик, ёлғон, дангасалик, миллатчилик кўпиклари қайта қуриш тўлқинида юзага чиқиб қолмоқда.

Магазин пештахталаридан ҳамма нарсани ўмараётган қўлларни тўхтатинг. Қўрқоқлик ва ишончсизлик сабабли чўзган қўлингизни тўхтатинг. Гугурт, туз ва совун билан ўйнашиш яхшиликка олиб бормайди. Ортиқча товарларни уйимизда чиритиб юборамиз, давлатимизни ортиқча чиқим қилишга мажбур этамиз. Аммо мақсадимизга эриша олмаймиз: бир умрга етадиган нарсани ғамлаб бўлмайди.

Каттақўрғонлик Саматов деган киши фронтда бир қўлини қолдириб келди. Битта қўли билан вокзалдан топиб олган қаровсиз боланинг кафтини ушлаб олган эди. Шу тариқа у Ўзбекистон мезони билан қараганда ҳам жуда катта интернационал оилага оталик меҳрини бахш этди. Наҳотки, у ҳам ҳозир шу битта қўли билан магазинда совун талашиб олаётган бўлса.

Шапсанов деган киши ҳалол меҳнат билан ишлаб топган пулини ўз қишлоғида мактаб қуришга берди. Наҳотки, унинг сахий қўллари ҳозир магазинда гугуртларни тортиб-талашиб олаётган бўлса?

Хлебушкина минглаб етимларга она бўлди, минглаб катталарга шафқат намунасини кўрсатди. Наҳотки, унинг меҳрибон қўллари тузга тўлдирилган оғир халталарни уйига кўтариб кетаётган бўлса?

Улар ҳеч қачон бундай қилишмайди.

Биз ўзимизчи?

Ю. КРУЖИЛИН,
ЎзТАГ мухбири.

Дунё воқеалари

● **ТОРОНТО. Жаҳондаги етти етакчи капиталистик мамлакат раҳбарларининг олий даражадаги 14-иқтисодий учрашуви Торонтода иқтисодий декларация қабул қилиниши билан якунланди.** Канада, АҚШ, Буюк Британия, Франция, ГФР, Италия ва Японияниг раҳбарлари Ғарбнинг энг муҳим валюта-савдо муаммоларини ва Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларнинг турли жиҳатларини муҳокама қилдилар. Якунловчи иқтисодий декларацияда сўнгги йилларда капиталистик экономика тараққиётининг ижобий тенденциялари асосан қайд этилади. Мазкур ҳужжат шундан далолат бериб турибдики, етти мамлакат раҳбарлари анча вақтдан буён Ғарб дуч келаётган жиддий муаммоларни ҳал этиш йўлларини топмадилар, эҳтимолки, улар бундай йўлларни қидиришмагандир. Олий даражадаги навбатдаги иқтисодий учрашув 1989 йилнинг 14—16 июль кунлари Францияда ўтказилиши эълон қилинди.

● **МАНАГУА. Никарагуа ҳукумати марказий Америкада қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва региондан барча чет эл қўшинларини олиб чиқиб кетишни талаб қилди.**

Никарагуа президенти Даниэль Ортега АҚШ маъмурияти авж олдираётган кескинликни кучайтириш йўлини қоралади. Марказий Америкадаги мамлакатлар халқларининг ва ўтган йилнинг августида Гватемалада регионлаги вазиятни бартараф этиш йўлларини излаш тўғрисидаги битимни имзолаган регион мамлакатлари ҳукуматларининг тинчликсеварлик кучғайратларига зид равишда вазият кескинлаштирилмоқда. «Биз ҳар қандай ҳарбий кучларни сақлаб туришни тўхтатиш ва ҳарбий базаларни тугатиш ҳамда ҳамма хорижий ҳарбий маслаҳатчиларни олиб чиқиб кетиш тўғрисида Марказий Америкадаги барча мамлакатлар билан аҳдлашиб олишга тайёрмиз», деб таъкидлади президент.

● **ВАШИНГТОН. АҚШ территориясида мислсиз жазирама сақланиб турибди.** Мамлакатнинг 17 та штатида термометр Цельсий бўйича деярли 40 даражани кўрсатмоқда. Ўрта Ғарб ва шарқий соҳилдаги 60 та шаҳарда рекорд даражадан юқори ҳарорат қайд этилди. Кўпгина америкалик олимлар бу иссиқни аллақачон олдиндан айтилган ҳавода углерод қўш оксидлари кўпайиб кетиши натижасида атмосферанинг умумий исиши натижаси демоқдалар.

● **ЛОНДОН. Англия жанубидаги Дорсет деган жойда яшовчи юзлаб кишилар маҳаллий химия фабрикасида номаълум сабабларга кўра портлаш юз бериб, ёнғин чиққандан кейин полиция томонидан кўчирилди.** Портлаш натижасида қўшни бинолар анча шикастланди. Осмонга инсон саломатлиги учун зарарли химиявий моддалар аралаш тутун кўтарилди. Тревога сабабли атрофдаги аҳоли пунктларидан етиб келган 120 нафар ўт ўчирувчи бир неча соат давомида ёнғинга қарши курашди.

(ТАСС).

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

Футбол: Европа чемпионатида

Пуч тахминлар ва умидбахш ўйинлар

Қитъа биринчилиги учун курашган саккиз командадан қайси бири ҳал қилувчи ўйинда иштирок этишини ҳеч ким аниқ башорат қилолмади. Олдиндан айтилган тахминлар пучга чиқди. Футбол шарҳловчилари, мутахассислар ГФР командасини финалга чиқади ва сўзсиз чемпион бўлади, деб катта кетишган экан. Майдон эгаларининг орзулари ушалмади. Улар Голландия футболчилари билан ярим финал учрашувида имкониятни бой бериб қўйишди.

Маълумки, чемпионатда биринчи ўн бир метрли жарима тўпи Испания ва Дания учрашувида белгиланган. Зотан, бу тўпни испаниялик дарвозабон Расмуссен қайтариб, командадошларини мамнун қила олди. Лекин бундай тўпларни даф этиш анча-мунча дарвозабоннинг қўлидан келавермайди. Мухлислар бундай жарима тўпини нақд гол деб ҳисоблашади. ГФР — Голландия ўйинида ҳам шундай бўлди. Учрашувни бошқарган руминиялик судья И. Игна аввал Голландия командаси дарвозаси олдида ўн бир метрли жарима тўпи белгилади. Дарвозабон тўпни ушлолмай доғда қолди. Ҳисоб очилди. Кейин судья ГФР футболчиларини ана шундай «жазолади». Ҳисоб тенглашди. Ўйин тугашига дақиқалар қолганда голландиялик моҳир тўпурар Бастен ўзини кўрсатди. У командасига ғалаба келтирди.

Шундай қилиб, ГФР терма командаси кутилмаганда ўйиндан чиқишга мажбур бўлди. Мағлубият аламини тортган ўйинчилар устози Баккенбауэр ўз мулоҳазаларини қуйидагича ифода қилади: «Мағлубият — биз учун катта мусибат. Ўйин тугаши олдида дарвозадан тўп ўтказиб юборилиши айниқса, аламли. Лекин қийин ва масъулиятли учрашувда ҳар иккала команданинг ажойиб ўйин кўрсатганини эътироф этиш керак. Голландия футболчилари бу сафар бироз «санъаткорлиги», қатъияти, муҳими тадбиркорлиги билан ажралиб турди. Бизнинг хатоларимиз эса умуман, ГФР футболига хос».

Ғалаба нашидасидан баҳраманд бўлиб, финалга чиққан Голландия футболчилари тренери Р. Михельс ҳам бу ўйинни ўзича баҳолайди: «Бу сафар йигитларимиз қийин ва оғир шароитда ўз ўйинларини топишди. Яхшиямки, рақиблар барвақт ҳисобни очишди. Бу биз учун жавоб тўпи киритиш ва ғалабага йўл очишга имкон берди. Тўпурар Бастен бу гал ҳам дарвозабон лол қоладиган, тўпни на ушлаб, на қайтариб бўладиган фурсатда аниқ нишонга олишни ўрнига қўйди».

Биринчи финалчи аниқлангандан кейин у билан ҳал қилувчи ўйинда майдонга тушадиган команда Италия бўлади, деган тахминлар айтилди. Зеро, катта футболда кутилмаган тасодифлар бўладики, ҳар қандай мулоҳазалар, олдиндан айтилган гаплар зое кетади. Совет футболчилари Италия командаси билан ярим финал учрашувини шундай кўтаринки руҳда ўтказдиларки, бундай бўлишини ҳеч ким кутмаган эди. Бир сўз билан айтганда, журналистлар «индамас», «чирой очмас» деб таърифлаган СССР терма командасининг катта тренери В. Лобановский чемпионат арафасида берган сўзининг устидан чиқди. У Европа биринчилиги учун курашда футболчиларимиз ками билан ярим финалга, кўпи билан финалга чиқадилар, деган эди.

Италия командаси билан ўйинда йигитларимиз учрашув бошидаёқ ташаббускорлик кўрсатишди. Рақиблар учун қарши ҳужумга ўтиш усулини қўллашдан бўлак йўл қолмади. Фақат танаффусга чиқиш олдидан италияликлар дарвозамизга чинакамига хавф солишди. Лекин уларнинг «замбарак» зарбларини «буюк дарвозабон» деб баҳоланаётган Р. Дасаев бартараф эта олди. Ўйиннинг иккинчи ярмида эса футболчиларимиз уч минутда иккита тўп киритиб, ўйин тақдирини ўз фойдаларига ҳал қилдилар. Қолган 28 минутда (тўплар 60-ва 62-минутларда дарвозага йўлланган) командамиз ғалабани бой беришига ҳеч қандай шубҳа қолмади. Учрашувда эса Литовченко билан Протасов тўпурар сифатида эътибор қозонишди.

Стадионда барабан чалиб, сурнай пуфлаб қулоқни қоматга келтирувчи шовқин кўтараётган, Италия футболчилари финалга йўлланма олишига мутлақо ишонган мухлисларнинг шашти қайтиб, атрофга сукунат чўккандек бўлди. Хафсаласи пир бўлганлар эса ўйин тугамаёқ стадионни тарк эта бошлашди. Улар чемпионликка бош даъвогар ҳисобланган ГФР футболчилари каби Италия ўйинчилари ҳам «қўшиқни айтиб» бўлишганлигини фаҳмлашган эди. Ҳа, катта футболда совринли ўйинларга даъвогарлик қилиш осонмас.

Зотан, совет футболчиларининг ютуғини эътироф этган шарҳловчилар ватандошларимиз шанига илиқ гаплар айтишмоқда. Чунончи, Англияда чиқадиган «Дейли Мейл» газетаси «Рус футболчиларининг бу ғалабаси арзигулик мукофотга лойиқ» деб ёзса, Швеция телеграф бюроси футболчиларимиз ютуғини баҳолаб: «Бир неча кун илгари СССР терма командаси финалда қатнашиши мумкинлиги ҳақида ким ўйлабди дейсиз», деб ёзди. Испания телевидениесининг шарҳловчиси эса «Коллектив футболнинг амалдаги сабоғи» деб таърифлади. ГФР-нинг ДПА агентлиги мухбири: «Италияликларнинг парокандалиги — совет футболчиларини ғалаба қувончига муяссар этди», деб шарҳлайди.

Шундай қилиб, бугун қитъа чемпионлиги учун курашаётган командалар ўртасида беш ўйиндан кейин ғолиб аниқланади, деган фикрга якун ясалади. Афсуски, Европанинг энг кучли командалари баҳсида бешинчи учрашувда қатнашиш унча-мунчага ҳам насиб этмади. Европа чемпионатининг финалчилари бўлишга СССР ва Голландия терма командалари эришди. Зеро, Голландия футболчилари бугунги ўйинда Италия командаси билан майдонга тушишни кутишган эди. Бу мулоҳаза ҳам ўрнига тушмади. Голландиянинг дароз ва моҳир тўпурари Гуллит таъбири билан айтганда, Италия йигитлари ҳам голландлар сингари қизиқарли, ҳужумкор ўйин кўрсатишар экан. Начора, улар истаган бундай ўйинни совет футболчилари кўрсатишса ажабмас. Шунда футболчиларимиз устози айтган ниятлар зиёда бўлиб, мухлисларимизнинг қувончларига қувонч қўшиларди. Дарвоқе, совет командаси бундай имкониятни бой беради, деб ким айта оладиʔ!

Ҳ. НОСИРОВ,
Ҳ. СУЛТОНОВ.

Ҳодиса

ҚОТИЛ — САМОГОН

20 июнь куни Нукус радиокомитетининг созандаси Болтамурод Бердихонов ёрбиродарларини зиёфатга чақирди. Шу муносабат билан у уйда тайёрланган спиртли ичимлик, содда қилиб айтганда, самогон харид этди.

«Жас ленинши» мактаби директорининг ўринбосари Фердавс Ибодуллаев, муаллимлардан Низоматдин Танирбергенов, Комил Уснатдинов, шу мактаб хўжалик ишлари мудири Сифатдин Сафаров, шаҳар электр тармоғининг монтёри Кидирбой Давлетмуротов дастурхонга таклиф этилдилар. Аммо зиёфат фожиали тугади.

Медиклар алкоголли заҳар ичган Бердихонов, Танирбергенов, Давлетмуротовни қутқариб қола олмадилар. Қолганларга ўз вақтида медицина ёрдами кўрсатилди.

Нукус шаҳар прокуратураси самогон туфайли қотиллик юз берган бу ҳодисани текшира бошлади.

Нукус.

(ЎзТАГ).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Олий ва Ўрта махсус таълим министрлиги

ТОШКЕНТ АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИ ВА ЙЎЛЛАР ИНСТИТУТИ

«Автомобиль йўллари ва аэродромлар қурилиши» мутахассислиги бўйича техник-йўл қурувчиларни қисқа муддатли сиртқи ўқишга

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Қабул қилинувчилар 1215, 1216, 1219 ва 1221-мутахассисликлари бўйича автомобиль-йўл қурилиши техникумини тамомлаган бўлишлари керак.

Ўқиш муддати — 4,5 йил.

Ушбу қисқа муддатли сиртқи ўқишни тамомловчиларга «Автомобиль йўллари» ихтисоси бўйича инженер-қурувчи мутахассислиги ва олий маълумот тўғрисидаги диплом берилади.

Қисқа муддатли ўқишга қабул пайтида махсус комиссия томонидан суҳбат 4-6 июлда ўтказилади.

Кириш учун қуйидаги ҳужжатлар керак: ректор номига ариза, ўрта-техник маълумоти ҳақидаги ҳужжатнинг асл нусхаси, иш жойидан характеристика, меҳнат дафтарчасидан кўчирма, соғлиги ҳақида справка (086/У форма), 6 дона 3х4 см. катталикдаги фотосурат, ишчилар коллективи Советидан йўлланма. Паспорт ва ҳарбий хизматга алоқасини билдирадиган ҳужжат шахсан кўрсатилади.

1988-1989 ўқув йили учун ҳужжатлар 30 июнгача қуйидаги адресда қабул қилинади: Тошкент шаҳри, Пушкин кўчаси, 68 «а» уй (Ҳ. Олимжон метро станцияси). Телефон 32-22-36.

●

1 ИЮЛГАЧА
ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ЮТУҚЛАРИ КЎРГАЗМАСИДА

замонавий қишлоқ хўжалик техникаси ва асбоб-ускуналарининг

РЕГИОНАЛ УЛГУРЖИ ЯРМАРКАСИ ЎТКАЗИЛАДИ

Ярмарка ишида СССР Қишлоқ хўжалиги машинасозлиги министрлиги ва Ўзбекистон, Озарбайжон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ҳамда Туркманистон республикалари агросаноат давлат комитетларининг корхоналари қатнашади.

Ярмарка давомида 1989-1990 йиллар учун қишлоқ хўжалиги техникаси етказиб бериш, ортиқча моддий-техника жиҳозларини сотиш, шунингдек қишлоқ хўжалиги машиналари ва техникасининг янги турларини намойиш этиш юзасидан шартномалар тузилади.

Ярмарка ишида қатнашиш, шартномалар тузиш ва ҳозирги кунда ишлаб чиқарилаётган ва ишлаб чиқаришга қўйиш учун тайёрланаётган техника ҳақида ўз таклиф-мулоҳазаларини баён этиш учун колхоз ва совхозлар, район агросаноат бирлашмаларининг раҳбарлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари таклиф қилинадилар.

Ярмарка иштирокчиларини жойлаштириш масалаларини Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети ҳал қилади. Телефон 44-60-97.

Ўзбекистон геология-қидирув ишлари ишчилари касаба союзи республика комитети аппарати коллективи ҳамда «Ўзбекгеология» координацион-геологик бош бошқармаси коллективлари Ўзбекистон геология-қидирув ишлари ишчилари касаба союзи республика комитети раиси А. М. Ашуралиевга онаси

Тўхтахон АШУРАЛИЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти коллективи нашриёт бош редактори Х. Турабековга акаси

Донийр ТУРАБЕКОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Моддий-техника таъминоти давлат комитети коллегияси, партия комитети, касаба союз ва комсомол ташкилотлари республика моддий-техника таъминотининг кекса ходими, Ўзбекистон ССР Моддий-техника таъминоти давлат комитетининг Бош территориал бошқармаси бошлиғи

Отабой ПОЛВОНОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент политехника институти ректорати ва партия комитети институт проректори, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, техника фанлари доктори, профессор В. Р. Раҳимовга қизи

Дилора Ваҳобовна РАҲИМОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

«Ўзбекистон» нашриёти қуйидаги янги китобларни ўзбек тилида нашрдан чиқарди.

В. И. Ленин. Марксизм тарихий тараққиётининг баъзи хусусиятлари ҳақида. Карл Маркс таълимотининг тарихий тақдири. Марксизмнинг уч манбаи ва уч таркибий қисми. Карл Маркс. 74 бет. Баҳоси 10 тийин.

В. И. Лениннинг мазкур асарларида марксизм камол топган тарихий шароит таҳлил қилинади, унинг таркибий қисмлари (диалектик ва тарихий материализм, сиёсий иқтисод, илмий коммунизм назарияси) баён қилинади. Маркс таълимотининг немис классик философияси, инглиз буржуа сиёсий иқтисоди, XIX асрдаги француз социализми билан алоқаси очиб берилади. Асарларда пролетариатнинг синфий кураши учун диалектик-материалистик дунёқарашнинг аҳамияти катта эканлиги кўрсатиб берилган.

В. И. Ленин. Ёшлар союзларининг вазифалари. Политехника таълими тўғрисида. Кундалик дафтардан саҳифалар. 32 бет. Баҳоси 5 тийин.

Китоб В. И. Лениннинг Россия Коммунистик ёшлар союзининг III Бутунроссия съездида 1920 йил 2 октябрда сўзлаган нутқи, Политехника таълими тўғрисида Н. К. Крупскаянинг тезислари хусусида мулоҳазалари ва Кундалик дафтардан саҳифалар ҳамда Изоҳлар билан таништиради.

В. И. Ленин. Биз қайси меросдан воз кечамиз? 50 бет. Баҳоси 5 тийин.

Мазкур мақола 1897 йилнинг охирида ёзилган. В. И. Ленин бу мақоласида пролетар партиясининг ўз мамлакати революцион анъаналарига муносабатини белгилаб беради. В. И. Ленин марксча партияни Россия халқларининг барча прогрессив ютуқлари ҳамда революцион демократик анъаналарининг қонуний вориси деб ҳисобларди. Бироқ меросни сақлаш, деб уқтирган эди у, олинган мерос билангина чекланиш дегани эмас; янада илгарилаб бориш, революцион кураш йўллари ва воситаларини мустақил белгилаш зарур.

В. И. Ленин. Ҳозирги куннинг асосий вазифаси. 46 бет. Баҳоси 5 тийин.

Бу мақола чуқур ватанпарварлик, социалистик Ватанга чексиз меҳр-муҳаббат ҳисси билан суғорилган бўлиб, халқни Совет давлатининг иқтисодий ва мудофаа қудратини тинмай мустаҳкамлаб боришга даъват этган оташин чақириқ бўлди.

● Очиқчасига гаплашайлик

ТАЪҚИБ

— Келинг, ўтиринг, — дедик хонага хомуш кириб келган кишига жой кўрсатиб.

— Раҳмат. Редакцияга биринчи марта мурожаат қилишим. Агар малол келмаса, мана шу папкадаги ҳужжатлар билан бир танишиб чиқсангизлар.

Ҳужжатларни варақлаймиз.

— Ўзиям роса тўплабсизми?

— Кўриб турганингиздай, ҳар ҳолда иғвогар эмасман, — деди у хуноби ошиб.

— Тушунмадингиз. Шунчалик асосли ҳужжатларингиз бўла туриб, наҳотки сизни шунчалик қийнашди?

— Ана шунисига тушунолмаяпман-да! Редакцияга ҳақиқат ва нажот истаб келганимнинг боиси ҳам шундан.

ИҒВОНИНГ БАРБОД БЎЛИШИ...

Ўрта Осиё транспорт прокурори ўрток К. Галашко имзоси билан 1988 йил 23 мартда берилган текшириш

хулосаси

Ўрта Осиё транспорт прокуратураси умумий назорат бўлимининг бошлиғи М. Погребижский Ҳаво йўллари марказий агентлиги 2-смена бошлиғи О. Аъзамхўжаевнинг Ўзбекистон граждан авиацияси бошқармаси ва Марказий агентлик томонидан жазоланиши сабабларини ўрганиб чиқиб, қуйидаги ҳолатларни аниқлади:

Ўрток О. Аъзамхўжаев Аэрофлот системасида 25 йил, агентликда 14 йилдан бери ишлаб келмоқда. Хизмат вазифаси юзасидан кўп марта рағбатлантирилган, 1987 йил I квартал якунига кўра, у бошлиқ смена социалистик мусобақада ғолиб чиққан.

Республика граждан авиацияси бошқармаси Советининг қарорига мувофиқ 1986 йил 7 октябрдан то 1987 йил 17 июлигача илгари Тошкент авиаотряди командирининг ўринбосари бўлиб ишлаган. Ҳ. Абдуллаев Ҳаво йўллари марказий агентлиги бошлиғи вазифасида ишлаб келди. (Ҳозир у Тошкент область ижроия комитети аппаратида ишлаяпти). Ана шу даврда Ҳ. Абдуллаев билан О. Аъзамхўжаев ўртасида келишмовчилик чиққан. Бунинг асосий сабаби — кассир Г. Муқимованинг йўловчи А. Анга Тошкент — Одесса маршрутига бошлиқдан бир ўрин олиб «пора» эвазига иккита билет ёзганлиги сабаб бўлган. (Лекин бу факт ўз тасдиғини топмади).

Ҳ. Абдуллаев кассир Г. Муқимовани 1987 йил 22 апрелда ишдан бўшатиш ҳақида буйруқ берган. Шунингдек 20 май куни иккинчи смена бошлиғи О. Аъзамхўжаевга ўз ходимлари устидан етарли назорат қилмагани учун виговор эълон қилган (у шу пайтгача бирон бир жазо чораси олмаганини айтиб ўтиш керак).

Текшириш шуни кўрсатдики, ўрток О. Аъзамхўжаев Ҳаво йўллари марказий агентлиги бошлиғи томонидан ноҳақ жазоланган. Чунки 8—25 апрель кунлари у ҳақиқатан ҳам бетоб бўлганини тасдиқловчи ҳужжатлар бор.

Ўзбекистон Граждан авиацияси бошқармаси комиссиясининг уч кунлик текшириш якунлари бўйича Ҳ. Абдуллаев 1987 йил 9 июнда ўринларни тақсимлаш ва билет тўлғазишда технологиянинг бузилиш фактлари ҳақида яна бир буйруқ тайёрлатди. Шунга асосан Г. Яхина бошлиқ рейсларни комплектлаш группаси, навбатчи З. Султонова ва кассир О. Пузиркова га виговор эълон қилинди. Оқил Аъзамхўжаевга эса қаттиқ виговор берилди. Шу куннинг ўзидаёқ қўшимча буйруқ чиқарилиб, айби исботланмагани учун кассир О. Пузирковадан виговор олиб ташланган.

Бу буйруқни тайёрлашда тубандаги нуқсонларга йўл қўйилган. Аввалambor жазоланганларнинг бирортаси ҳам буйруқ билан таништирилмаган. Ҳатто улардан тушунтириш хатлари ҳам олинмаган. О. Аъзамхўжаевга тааллуқли бандлари ҳақиқатга умуман зид келади. Шунингдек, бошқарма комиссиясининг бу ҳақда ҳеч қандай буйруғи ёки акт хулосаси йўқ. Хуллас, бу сафар ҳам смена бошлиғини айблайдиган асосли ҳужжат ёки у йўл қўйган нуқсон топилмади.

19 июнь куни Ҳаво йўллари марказий агентлиги раҳбари иккинчи смена бошлиғи О. Аъзамхўжаевнинг «Меҳнат ва технология қоидаларини бузаётгани фактлари ҳақида»ги яна бир буйруққа имзо чекди.

Биринчидан, бу гал ҳам аввалги буйруққа ўхшаб воқеа содир бўлганида ўзи қатнашмаган одамга жазо берилган. Иккинчидан йўловчи Линнинг шу куни ёки яқин кунлар ичида манзилига учишини смена бошлиғи ҳал қилмаслиги маълум. Бу факт ҳам исботсиз қолди.

1987 йил 15 сентябрь куни янги бошлиқ А. Иноғомов О. Аъзамхўжаевга ходимларнинг май-июнь ойларида қилган камчиликлари учун қаттиқ виговар эълон қилди... Иккинчи смена ходимларидан кўпчилик қаттиқ интизомий жазога тортилдилар. О. Аъзамхўжаев 25 июндан 12 августгача ўқув отпускасида ва бетоблиги туфайли касалхонада бўлганди. Унинг бу ҳақдаги тушунтириш хатлари эса асос учун қабул қилинмаган. Асосий ҳужжатдаги буйруқ куни «тузатилган». Бу факт ҳам катта аҳамиятга эга.

Агар шундан хулоса қилинадиган бўлса, унда буйруқ нега 2,5 ой кечикиб берилган? Дейлик, буйруқ 15 сентябрда чиқарилган бўлсин. У ҳолда у нега эгасига 21 сентябрда маълум қилинди. Чунки бу жазо ҳам аввалгиларига ўхшаб қонунсиз берилган.

Текшириш натижасида шу нарса аниқландики, 14 иш сменасида гражданин О. Аъзамхўжаев қўл остидаги ходимларининг айби туфайли уч марта ноқонуний жазоланган.

Шунингдек, хизмат мавқеига қараб смена бошлиғи билан кассир ўртасида ўзига мустақил катта кассир, катта диспетчерлар бор. Кассирлар йўл қўйган хато ва камчиликлар учун улар бирон марта бўлса ҳам негадир жазоланмадилар?!

Қолаверса, Ҳаво йўллари марказий агентлиги бошлиғи ўринбосари ва иккала смена бошлиқларининг хизмат мавқеи функциялари қарийб бир хил. Шундай экан, собиқ бошлиқ Ҳ. Абдуллаев ва унинг ўринбосари С. Обухов ҳам юқоридаги камчиликларга ўзлари йўл қўйсаларда, ҳеч қандай жазо олишмаган.

Юқоридаги фактлардан келиб чиққан ҳолда хулоса қиладиган бўлсак:

Ҳаво йўллари марказий агентлиги собиқ бошлиғи Ҳ. Абдуллаевнинг сал вақт ичида 2-смена бошлиғи Оқил Аъзамхўжаевга нисбатан шунча интизомий чора кўрганлигини ноҳақ ва ноқонуний деб ҳисоблаш жоиз. Шунингдек, бунда ишончли манбаларга асосланилмаганлигини назарда тутадиган бўлсак, унинг бу қилмишини О. Аъзамхўжаевга нисбатан олдиндан бичиб тўқилган, нохолисона, яъни таъқиб деб қаралса бўлади.

О. Аъзамхўжаевни жазолаш ҳақидаги барча буйруқлар ноқонуний деб ҳисоблансин!

Бўлим бошлиғи:
М. Погребижский.

ҲАНГОМАНИНГ ДАВОМИ...

Ҳаммаси Оқил Аъзамхўжаевнинг 1986 йил ноябрь ойида Марказий агентликнинг партбюро секретари бўлиб сайланганидан сўнг бошланди. Ҳаво йўллари марказий агентлигига янги бошлиқ бўлиб келган Ҳамид Абдуллаев ишни ўзига содиқ кишиларни «керакли» ўринларга таклиф қилишдан бошлади. Партбюро секретари аввалига бунга эътироз билдиргандек бўлди. Ташаббусни қўлга батамом олган бошлиқ кўп ўтмай катта зални кўздан кечирди.

— Менгача ҳеч ишловдиларингми? Кираверишга ўрнатиш учун самолётлар жадвалини кўрсатадиган электрон табло сотиб олинсин!

— Ҳозир табло ўрнатишнинг ҳеч маъниси йўқ. Нега десангиз, ҳозир борлари маънавий эскирган, устига устак, жуда қиммат, қолаверса, янги биномизга мосидан кейинроқ олармиз, — деди секретарь умумий ишнинг манфаатини кўзлаб.

— Қанча туради?

— Саксон минг сўм. Ўрнатиш билан юз минг сўмга боради.

— Уйларингдан олиб келаётганларинг йўқ. Мен ҳеч нарсани билмайман. Билишни ҳам хоҳламайман. Узоғи билан бир ой ичида табло ўрнатилсин. Одамлар учун қайғуриш керак.

О. Аъзамхўжаев лоқайд бўлмади. Бошлиқнинг нотўғри хатти-ҳаракатларига нисбатан жиддий эътироз билдирди. Ўзини хон, кўлансасини майдон деб ҳис қилган Ҳ. Абдуллаев «қозончининг эрки бор, қайдан қулоқ чиқарса» қабилида йўл тутди.

Хўжакўрсин учун ўша табло ўрнатилди ҳам. Лекин у бир кун ҳам ишламади. Қуруқ савлатдан қуруқ сават яхши, деганларидек, электрон табло одамлар кунига ярамади.

Бошлиқнинг ўзбошимчалиги ва буйруқбозлиги кўпгина коммунистларга ҳам ёқмади. Улар бу ҳақда партбюро секретарига ошкора гапирдилар. Ўзига нисбатан бу тариқа муносабат Ҳ. Абдуллаевнинг иззат-нафсига тегиб, уни қуюшқондан чиқариб юборди.

— Ҳап сенми, шошмай тур, ҳали совунимга кир ювмабсан, — деди бошлиқ 1987 йил 25 май куни дарғазаб бўлиб.

Ўшанда йўловчи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ли Харьковга билет илтимос қилиб смена бошлиғига мурожаат қилганди. О. Аъзамхўжаев эса унга катта бошлиққа ёки аэропорт маъмуриятига учрашишни маслаҳат қилганди.

— Сен ўтакетган аблаҳсан, — деди бошлиқ партбюро секретарига қараб. Бу ҳақоратни ўрток Лидан ташқари бошлиқ ўринбосари С. Обухов, халқ контроли инспектори Каримов ва бошқалар ҳам эшитишди.

Бошлиқ 19 июнда чақирилган партия йиғилишида партбюро секретарига тағин тазйиқ ўтказмоқчи бўлди. Шу мақсадда у зимдан ўз тарафдорларини тайёрлади. Жумладан, Фрунзе район партия комитетининг иккинчи секретари В. Плешаковни, ташкилий ишлар бўлими мудири вазифасини ижро этаётган А. Ашуровни, инструктор М. Турсуновани бюро мажлисига таклиф этди. Ҳаво йўллари марказий агентлигининг унча катта бўлмаган партия ташкилоти йиғилишида райкомдан бир йўла уч ходимининг қатнашиши катта воқеа эди. Қачонки, агар шу мажлисда ҳақиқат қарор топса!

Лекин кутилгандек бўлмади. Райком ходимлари ғалати йўл тутдилар. Ҳолбуки, юқори партия органи ходими партбюро секретарининг адолатли, принципиал позициясини қўллаб-қувватлаши керак эди.

Мажлиснинг 19 варақдан иборат стенограммаси билан танишар эканмиз, райком ходимлари О. Аъзамхўжаевни қандай қилиб бўлса-да обрўсизлантиришга, ундан бирор айб излашга, бюро ишини қониқарсиз деб топишга ҳаракат қилишганига ишонч ҳосил қилдик. Ахир, шу мажлисда республика граждан авиациясининг Б. Турик, М. Абдуллажонов, А. Тарсуков каби казо-казолари ҳам ўтиришган эди-ку! Нега улар шундай жиддий масалага бефарқ қараб, принципсизлик кўрсатишди?

Мажлис охирида раислик қилувчининг ўрток О. Аъзамхўжаевни партия ташкилоти секретарлигидан бўшатиш ҳамда унга виговор бериш ҳақидаги таклифи аввалига кўпчилик коммунистларни таажжубга солди. Нега энди? Ҳалол, виждонан ишлаяпти-ку?!

Афсуски, шу мажлисда олти ойгина бошланғич партия ташкилотининг секретари бўлиб ишлаган О. Аъзамхўжаевнинг муросасизлик фаолиятига бир илож қилиб нуқта қўйиш йўли топилди.

Хулоса қилиб айтганда, мазкур партия йиғилишининг қарорини асосли ва ҳаққоний деб бўлмайди. Чунки унда КПСС Устави талабларига изчил риоя қилинмади. Ўша йиғилишда коммунистларнинг ярмидан кўпроғи қатнашмади.

— Ўз атрофингизда юз берган нохуш воқеалар анча руҳий изтиробларга сабаб бўлгандир? Шу хусусда нима дейсиз?

Аъзамхўжаев бир лаҳза истиҳолага борди, сўнгра ўзини дадил тутиб, бўлган воқеалар ҳақида куйиниб ҳикоя қилиб берди.

Маълум бўлишича, уни қоралаш учун бошқа таъсирчан воситалар ҳам ишга солинган. «Ташкентская правда» область газетаси саҳифаларида кетма-кет мақолалар босилиб, уларда танқиднинг ўткир тиғи смена бошлиғи О. Аъзамхўжаевга қаратилган. Сўзимизнинг исботи учун шундай танқидий материаллар 1987 йил август ойининг ўзида уч марта, сентябрь — октябрь ойида икки марта эълон қилинганлигини айтиш кифоя. Оқни қора деб бўлмаганидек, қўйилган айбларни унга ёпиштириб бўлмади. Ниҳоят, редакция газетанинг 1987 йил 9 октябрь сонидаги «Самолётга билет олиш» сарлавҳали мақолада ўз хатосини тан олишга ва О. Аъзамхўжаевдан кечирим сўрашга мажбур бўлди.

Ҳақли савол туғилади. Кетма-кет тўртта мақола тайёрлаган мухбир В. Гасанов ўшанда қаёққа қараган? Бу хато газетанинг обрўсига путур етказибгина қолмай, таъна ва таъқибга учраган коммунистнинг дилида жароҳатли излар қолдирди.

О. Аъзамхўжаев чеккан виждон азоби ва маънавий изтироблари расмиятчилик, ва қоғозбозлик, партия ташкилотлари ва маъмурият раҳбарлари иш услубида ҳали ҳам барҳам топмаганлигини кўрсатади. Бу ерда биз Тошкент шаҳар партия комитети айрим ходимларининг эскича ишлашдан воз кечмаётганлигини назарда тутмоқдамиз. Агар шундай бўлмаганида у ёзган аризалар ва рапортларни ҳал этишда юзакичилик, сансалорлик йиллаб давом этармиди?

Кези келганда Ҳ. Абдуллаев бошчилигидаги «садоқатли ошна-оғайнилар» ноҳақ таъқиб ва қувғинга учраган О. Аъзамхўжаевнинг тақдирига бағритошлик, бемеҳрлик билан қараб келганликларини айтиб ўтмасдан бўлмайди. Бу борада масъул ходимлардан С. Обухов, Д. Жалилова, А. Титерин ва касаба союз комитети раиси М. Филипаслар софдил ходимга маломат тошини отиб келганликларини айтиш кифоя.

— Адолатнинг қарор топишида авиация бошқармаси раҳбарлари сизга ёрдам беришдими?

— Ўз раҳбарларимизни ёмонлагани тилим бормайди-ю, — деди Аъзамхўжаев, — лекин айтсам тилим куяди, айтмасам дилим дегандек, бошқарма маъмуриятини арзи-додимга қулоқ солмади, ҳақли талабларим ҳаммаси оқибатсиз қолди.

О. Аъзамхўжаев бошдан кечирган кўнгилсиз воқеалар ҳақида қисқача тўхталиб ўтдик, холос. Қайта қуриш жараёнида бундай хунук воқеанинг рўй беришига асло тоқат қилиб бўлмайди. Тошкент шаҳар ва Фрунзе район партия комитетлари ҳамда Ўзбекистон ССР Граждан авиацияси бошқармаси иш практикасида бюрократизм, расмиятчилик, инсон тақдирига бепарво қараш токайгача давом этади?

Ўйлаймизки, юқоридаги воқеа улар учун аччиқ сабоқ бўлади.

Яқинда олинган ташвишли хабарни газетхон эътиборига ҳавола этишни лозим топдик. Ҳаво йўллари марказий агентлиги янги бошлиғи А. Иноғомовнинг 1988 йил 16 майда чиқарган буйруғига мувофиқ смена бошлиғи О. Аъзамхўжаев вазифасидан озод қилинган. Хўш, нима учун шундай бўлди?

Буйруқда келтирилишича, агентлик ревизори О. Каримова текшириш ўтказиш мақсадида иккита сейфни муҳрлаб кетган. Бундан смена бошлиғи ва кассирлар умуман хабардор қилинмаган. Буйруқда О. Аъзамхўжаев ревизорга қўпол муомалада бўлганлиги, гўё уни қўрқитишга уринганлиги айтилган. Шу билан бир вақтда, биз юқорида тилга олган Ўрта Осиё транспорт прокурори асоссиз деб топган нуқсонлар учун берилган жазолар ҳам айб сифатида санаб ўтилади.

Қизиғи шундаки, Аъзамхўжаев бошлиқ бўлган смена шу йилнинг биринчи квартал якунига кўра яна мусобақа ғолиби деб топилган. Шунга қарамай, смена бошлиғи назоратсизлик ва масъулиятсизликда айбланади. Шахсий состав ўртасида ишлаб чиқариш интизомини ва талабчанликни бўшаштириб юборганлиги қайд қилинади. Илғор коллективнинг раҳбарини бу тариқа асоссиз айблаш мантиққа ва адолатга хилоф эмасми? Назаримизда бу ишнинг замирида ҳам эски адоват ва ғаразгўйлик ётибди. Ҳақиқат учун сабот ва қатъият билан курашган коммунистдан ўч олишга қаратилган бу хатти-ҳаракатни бошқарма раҳбарлари қандай баҳолар эканлар?

Шунча гап-сўзлар бўлиб ўтди. Таъқиб ва тазйиқ ҳамон давом этяпти. Ахир шаҳар бедарвоза эмас-ку! Бу масалага республика Граждан авиацияси бошқармасига қайтадан бошлиқ бўлиб келган Ғ. М. Рафиқов қандай қараркан? Кўпчиликни масаланинг ана шу томони қизиқтиради?

Биз ҳақиқат ўз ўрнида қарор топишига аминмиз.

У. ЮСУПОВ,
М. АВЕЗОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

● Тингланг, томоша қилинг

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

25 ИЮНЬ, ШАНБА

МТ.I. 7.00 — «120 минут». 9.00 — Ҳужжатли фильм. 9.20 — «Дунёнинг қувончлари». Бадиий фильм, 6-серия. 10.30 — Ҳужжатли фильм. 10.40 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 11.40 — Ҳозирги давр ва ишчилар ҳаракати. 12.10 — «Апелляция» Бадиий фильм. 13.40 — Дунё воқеалари. 14.00 — XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегатлари билан учрашув. 15.30 — СССР халқ артисти А. Днишев концерти. 15.55 — XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси олдидан. 16.25 — Йиллар, авлодлар, қўшиқлар. 17.25 — Халқаро ҳаёт бош редакцияси таништиради. 18.35 — Москва гўзали. 19.05 — Рақслар. 20.20 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.00 — XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегатлари сўзлайдилар. 22.10 — Футбол. Европа чемпионати. Финал. 23.50 — Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг.

МТ.II. 8.30 — Гимнастика. 8. 45 — Студия таништиради. 9.35 — Сайланмалар. 10.35 — Здоровье. 11.25 — Сенинг ленинча кутубхонанг. 12.10 — Ҳайвонот оламида. 13.10 — Новаторлар ва консерваторлар. 14.00 — Рус маданияти ҳақида суҳбатлар. 14.45 — Инсон институти. 15.45 — Ҳужжатли фильм. 16.15 — «Учувчида менинг ҳаёлим». Бадиий фильм. 17.20 — А. В. Нежданова уйида. 18.45 — Ҳужжатли фильм. 19.00 — 12-қават. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Теннис. Уимблдон турнири. 21.30 — Время. 22.00 — XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг делегатлари сўзлайдилар. 22.10 — «Олтин маъбуда». Бадиий фильм.

●

УзТВ.I. 8.00 — «Ассалому алайкум». 9.30 — Шанба экрани. 10.30 — Спорт шарҳи. 11.30 — Ҳужжатли экран. 12.30 — Қўшиқ бизга ҳамиша ҳамроҳ. 13.20 — Инсон ва замин. 14.20 — «Абитуриент-88». 14.50 — «Акс садо». Спектакль. 18.00 — Ровесник. 18.45 — Бугун — Ихтирочилар ва рационализаторлар куни. 19.15 Мультфильм. 19.30 — Театр ҳаёти. 20.00 — Ахборот. 20.20 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — «Оразибон» фольклор-этнографик халқ ансамблининг концерти. 21.30 — Время. 22.00 — XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг делегатлари сўзлайдилар. 22.10 — КПСС Марказий Комитетининг Тезисларини муҳокама қиламиз. 22.40 — Созандалар ҳақида ҳикоялар.

УзТВ.II. 17.20 — Мультфильм. 17.30 — Халқ урф-одатлари. 18.05 — Ўш. 18.40 — Экономика: ўзгаришлар даври. 19.10 — Жанар. 20.00 — Мезгил. 20.30 — Телефильм. 20.40 — Музикали учрашувлар. 21.30 — Время. 22.10 — Катта педсоветга. 23.35 — «Сибирнома» Бадиий фильм.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Ўзбек халқ қўшиқлари. 9.30 — Ёшлик. 10.15 — Дугоналар. 11.30 — Ёшлик. 12.10 — Строитель Узбекистана. 12.30 — Бастакор А. Исмоилов қўшиқлари. 12.50 — Шеърий лаҳзалар. 13.00 — Ўзбекистон чорвадори. 13.30 — Хатларингизни ўқиб... 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — «Лотерея». Ҳикоя асосида инсценировка. 16.00 — К. Дмитриев. «Ҳижронлардан ҳам кучли». Радиоинсценировка. 17.00 — Мусиқа ва саҳна. 18.15 — Фан уфқлари. 18.30 — Ижодиёт оламида. 19.20 — Ёшлик. 19.50 — Халқаро кундалик. 21.00 — Шанба оқшомида. 22.45 — Шермат ва Раҳмат Фазуллаевлар куйлайди. 23.00 — Оқшом тўлқинларида.

Р. — 09838. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Р. — 145. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12